

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Marek MALEŇÁK

**Hazardní hraní mezi středoškolskými studenty:
případová studie okresu Vsetín**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. David FIEDOR, Ph.D.

Olomouc 2019

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo) Marek Maleňák (R16602)

Studijní obor: Učitelství geografie pro SŠ (kombinace SO-Z)

Název práce: Hazardní hraní mezi středoškolskými studenty: případová studie okresu Vsetín

Title of thesis: Gambling among students of secondary school: case study of Vsetín district

Vedoucí práce: Mgr. David FIEDOR, Ph.D.

Rozsah práce: 46 stran, 1 příloha

Abstrakt: Bakalářská práce se zabývá hodnocením zkušeností středoškolských studentů s hazardním hraním. V rámci práce provedl autor dotazníkové šetření mezi studenty středních škol v okrese Vsetín. Součástí práce byla nejen analýza dostupnosti hazardních her a její vliv na míru participace studentů na hazardním hraní, ale také srovnání získaných výsledků s odbornou literaturou.

Klíčová slova: Prostorová analýza, hazard, mládež, Vsetín

Abstract: This bachelor thesis is focused on the evaluation of secondary school students experience with gambling. Within the thesis, the author has made questionnaire among students of secondary schools in Vsetín district. Also an analysis of availability of gambling and it's impact on participation in gambling among the students has been done. Finally a comparison of the results and professional literature was made.

Keywords: Spatial analysis, gambling, youth, Vsetín

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že tuto bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Davida Fiedora, Ph.D. Veškerá literatura a jiné zdroje, které byly k vypracování práce použity, jsou řádně uvedeny a ocitovány.

V Olomouci dne 9. dubna 2019

.....

Poděkování

Rád bych zde poděkoval Mgr. Davidu Fiedorovi, Ph.D. za možnost zpracovávat pod jeho vedením tuto bakalářskou práci. Za jeho trpělivost, ochotu, rady a připomínky, které vedly ke zkvalitnění a zhotovení této práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marek MALEŇÁK**
Osobní číslo: **R16602**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Sociologie**
Geografie
Název tématu: **Hazardní hraní mezi středoškolskými studenty: případová studie okresu Vsetín**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce je zaměřena na hodnocení zkušeností středoškolských studentů s hazardním hraním. Součástí práce bude analýza dostupnosti hazardních her a jejího vlivu na různou míru participace studentů na hazardním hraní. V rámci analýzy bude provedeno šetření mezi studenty vybraných středních škol v okrese Vsetín.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- 1) Nešpor, K., Csémy, L. (2011): Hazard u dětí a dospívajících. *General Practitioner / Praktický Lékař*, 91(3): 158-161.
- 2) Stinchfield, R. (2000): Gambling and correlates of gambling among Minnesota public school students. *Journal of Gambling Studies*, 16(2-3): 153-173.
- 3) Welte, J.W., Barnes, G.M., Tidwell, M-C.O., Hoffman, J.H. (2008): The Prevalence of Problem Gambling Among U.S. Adolescents and Young Adults: Results from a National Survey. *Journal of Gambling Studies*, 24: 119-133.
- 4) Welte, J.W., Wieczorek, W.F., Barnes, G.M., Tidwell, M.C., Hoffma, J.H. (2004): The relationship of ecological and geographic factors to gambling behavior and pathology. *Journal of Gambling Studies*, 20: 405-423.
- 5) Wilson, D.H., Gilliland, J, Ross, N.A., Derevensky, J., Gupta, R. (2006): Video Lottery Terminal Access and Gambling Among High School Students in Montréal. *Canadian Journal of Public Health*, 97(3): 202-206.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. David Fiedor**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **31. ledna 2018**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 31. ledna 2018

Obsah

1	ÚVOD	8
1.1	Cíle práce	9
2	METODIKA PRÁCE A ZDROJE DAT	10
3	REŠERŠE ODBORNÉ LITERATURY	13
4	VÝSLEDKY	17
4.1	Srovnání okresů ČR	17
4.2	Analýza prostorové dostupnosti hazardních her	18
4.3	Postoje respondentů vůči hazardu	19
4.4	Zkušenosti respondentů s hazardním hraním	22
4.5	Problémové hráčství mezi studenty	24
4.6	Vliv dostupnosti hazardních her	30
5	DISKUSE	37
6	ZÁVĚR	39
	SUMMARY	40
	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	41
	PŘÍLOHY	47

1 ÚVOD

Hraní hazardních her zůstává pro převážnou většinu populace České republiky jako volno časová aktivita, s kterou se setkají maximálně párkrát do roka v podobě hraní tomboly, koupi stíracích losů či jiného zpestření, společných chvil se svými přáteli. Nicméně finanční obnosy, které občané vloží do hazardních her, rok od roku rostou (MFČR, 2018). Ještě v roce 2010 zaujímal Česká republika místo v první desítce států světa, co do počtu hracích zařízení v absolutních i relativních hodnotách. (Fiedor, 20017). Hazard je často občanům nabízen v podobě reklamy. Stačí si pustit rádio, či televizní sportovní program a reklamy vybízející k hazardnímu hraní na sebe nenechají dlouho čekat.

Jak již bylo naznačeno, pro některé jedince může být hraní hazardních her vysoce problematickou záležitostí. Pro mnoho osob je pomyslným odrazovým můstkem k problémům v oblasti hazardu první výhra. Tato výhra může vyvolat touhu po další a další hře a může tak zdánlivě nevinně propuknout závislost. Hraní hazardních her, které vyvolá určité problémy, můžeme označit souhrnně jako problémové. Toto chování bývá definováno nedostatkem kontroly nad svým chováním a může vyústit až v takzvané patologické hráčství. Jedná se o největší riziko problémů spojených s hraním hazardních her. U osoby se pak mohou objevit negativní jevy v oblastech osobních, společenských, či ekonomických. S patologickým hráčstvím se pojí vyšší užívání návykových látek, růst kriminality, či násilí v rodinách.

Lehce zranitelnou skupinou je mládež. U adolescentů vzniká závislost snadněji a často bývá silnější. Napomáhá k tomu také využívání moderních technologií. Práce s moderními technologiemi je pro mládež každodenní součástí života a častou volnočasovou zábavou. Nabízí jim tak mnohdy větší výběr možností hraní hazardních her, než je tomu u starší populace. I mezi adolescenty narazíme na jedince v riziku patologického hráčství. Tito jedinci pak mají větší sklon k užívání návykových látek a k vyšší míře násilí a kriminality. Zůstává pak otázkou, zda mladší generace využívá především oněch moderních technologií k hraní hazardních her, anebo může být míra jejich hraní ovlivněna i větší blízkostí hazardních zařízení ke středním školám.

1.1 Cíle práce

Cílem bakalářské práce je hodnocení zkušeností středoškolských studentů s hazardním hraním prostřednictvím dotazníkového šetření v okrese Vsetín. Součástí práce je analýza dostupnosti vybraných hazardních her a její vliv na míru participace studentů na hazardním hraní. Důležitou částí práce je také rešerše odborné literatury a závěrečná diskuse, kde dojde k porovnání dosažených výsledků s již publikovanými studii.

Po získání informací z odborné literatury, byla stanovena trojice hypotéz, které budou po vypracování výsledků práce potvrzeny, či vyvráceny.

- Vyšší podíl osob, které budou splňovat parametry problémového hráčství, bude u studentů středních škol bez maturit a odborných učilišť než u studentů maturitních oborů a gymnázií. Při stanovení této hypotézy se autor práce opírá o studii Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2016 (Mravčík a kol. 2017).

- Respondenti, kteří uvedou, že mají ve svém nejbližším okolí (příbuzní, nejbližší přátelé) někoho, kdo má problémy s hazardním hraním, se budou nacházet v riziku problémového hráčství častěji, než ostatní. Tato hypotéza je odvozena z výsledků studie González-Roz a kol., (2017).

- Čím blíže bude lokalizace střední školy k hernám, kasinům a sázkovým kancelářím, tím vyšší bude míra participace studentů dané střední školy na hazardních hrách, než u studentů jejichž střední školy se nacházejí ve větší vzdálenosti od zmíněných podniků (Wilson a kol., 2006). Rovněž bude v těchto školách vyšší počet studentů v možném ohrožení patologického hráčství (Adams a kol., 2007).

2 METODIKA PRÁCE A ZDROJE DAT

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V první části, teoretické, je zpracována rešerše odborné literatury. Vlivem prostoru vůči participaci na hazardu se doposud nezabývalo velké množství studií, převážná část z nich pochází ze zahraničí. Souhrn výzkumů může sloužit jako ohlédnutí za tím, jak již tato problematika byla zkoumána a především jako přehled možností pro budoucí šetření.

Praktickou část práce lze rozdělit na několik dílčích pasáží. První pasáž se zaobírá analýzou dostupnosti hazardních her v okrese Vsetín. Skrze Ministerstvo financí ČR byla sesbírána data o legálně provozovaných hernách a kasinech. K 1. 3. 2019 bylo provozováno osm kasin ve trojici obcí a celkově deset heren v pěti obcích okresu. Na Ministerstvo financí ČR byla směřována žádost o poskytnutí informací ohledně společností, které mohou v ČR legálně provozovat kurzové sázky. K 1. 3. 2019 byly provozovány kamenné pobočky kurzových sázek v 11 obcích okresu Vsetín, konkrétně se jednalo o sázkové kanceláře Tipsport, Fortuna, Chance a BetX. Za pomoci jednotlivých databází sázkových kanceláří bylo zjištěno množství a rozmístění poboček sázkových kanceláří v okrese Vsetín. Sesbíraná data pak byla využita v programu QGIS k vytvoření mapových výstupů. Tyto výstupy také nesou prostorovou informaci o umístění středních škol, na kterých proběhlo terénní šetření.

Druhá pasáž praktické části bakalářské práce se věnuje dotazníkovému šetření. V okrese Vsetín se nachází 15 státních a dvojice soukromých středních škol. Na soukromých školách nebylo šetření prováděno. Jedna ze státních škol se zaměřením specializuje pouze na vzdělávání mentálně postižených osob. Další dvě střední školy se zaměřují na tělesně postižené osoby nebo osoby s poruchami učení. Nabízejí velké množství převážně výučních oborů, po jejichž vystudování mohou absolventi snáze najít uplatnění v daném oboru i s jejich handicapem. Je pravdou, že výše zmíněnou dvojici škol navštěvuje i část studentů bez závažnějších zdravotních problémů, avšak kvůli propojení těchto osob v jednotlivých třídách byly i tyto dvě střední školy vyloučeny ze seznamu škol, kde došlo k samotnému dotazníkovému šetření. Dotazníkové šetření proběhlo během tří týdnů v únoru 2019. Ve dvou školách, které studenty vzdělávají v maturitních a výučních oborech, nebyl sběr dotazníků vedením školy povolen. Celkově pak bylo sesbíráno 648 dotazníků z 10 středních

škol okresu Vsetín. V každé byly posbírány dotazníky minimálně od 10 % studentů. Rovněž byl ve školách podán požadavek ke sběru dat ve vybraných ročnících, aby bylo v každé věkové kategorii podobné množství respondentů. Ve dvojici škol došlo k rozdělení a seznámení respondentů s dotazníkem, a jeho následným sesbíráním samotným autorem této práce. Ve zbylých osmi tento postup nebyl schválen vedením jednotlivých institucí. Většinou dotazníky musely projít skrze školního psychologa nebo výchovného poradce, kteří dotazníky uznali za vhodné pro žáky svých škol. Dotazníky zde byly rozděleny vyučujícími v hodinách, které vybralo vedení škol.

Tab. 1: Přehled středních škol v okrese Vsetín k 28. 2. 2019

Název školy	Typ školy	počet žáků	sesbírané dotazníky
Gymnázium Františka Palackého Valašské Meziříčí	Státní	401-450	77
Gymnázium Rožnov pod Radhoštěm	Státní	451-500	75
Integrovaná střední škola Valašské Meziříčí	Státní	401-450	54
Masarykovo gymnázium, Střední zdravotní škola Vsetín	Státní	751-800	148 (93/55)*
mateřská škola, základní škola a praktická škola Vsetín	Státní	do 50	Zdravotně spec.
Střední škola pro sluchově postižené, Valašské Meziříčí	Státní	51-100	Zdravotně spec.
Obchodní akademie a Vyšší odborná škola Val. Mez.	Státní	351-400	68
Odborné učiliště Kelč	Státní	51-100	Zdravotně spec.
Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín	Státní	551-600	60
Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí	Státní	501-550	zamítnuto
Střední průmyslová škola strojnická Vsetín	Státní	401-450	57
Střední škola cestovního ruchu Rožnov pod Radhoštěm	Soukromá	101-150	
Střed. šk. informatiky, elektrotechniky a řemesel R. p. R.	Státní	551-600	zamítnuto
Střední škola Kostka s.r.o. Vsetín	Soukromá	501-550	
Střední škola zemědělská a přírodovědná R. p. R.	Státní	201-250	51
Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Val. Mez.	Státní	101-150	58
Celkem			648

Zdroj: Infoabsolvent.cz (2019), vlastní šetření a zpracování

*93 dotazníků z Masarykova gymnázia Vsetín, 55 dotazníků ze Zdravotní školy Vsetín

Jak už bylo zmíněno v předešlém odstavci, dohromady bylo sesbíráno 648 dotazníků, z nichž trojice byla odstraněna pro svou nekompletnost. Celkový vzorek se tedy skládá z 645 dotazníků. Z tohoto množství bylo 244 respondentů navštěvujících gymnázia, střední odborné školy s maturitou studovalo 289 respondentů a střední odborné školy bez maturity nebo učiliště navštěvovalo 112 respondentů. Samotný dotazník lze rozdělit na čtyři části.

První část se zabývá postoji respondentů k hazardním hrám. Byl zde použit nástroj Attitudes Towards Gambling Scale (ATGS-8), který se skládá z osmi tvrzení, na které respondent odpovídá v Likertově škále, od naprostého souhlasu, po naprostý nesouhlas (Salonen a kol., 2014). Každá odpověď je ohodnocena určitým počtem bodů, (rozhodně souhlasím = 1 bod, rozhodně nesouhlasím = 5 bodů). U otázek 1, 4, 6 a 7 bylo bodování kvůli povaze otázek obráceno, (rozhodně souhlasím = 5 bodů, rozhodně nesouhlasím = 1 bod). Respondent tedy mohl nabýt výsledného skóre od 8 do 40 bodů. Čím nižší jeho skóre bylo, tím negativnější je jeho vztah vůči hazardním hrám. V druhé části respondent odpovídá na to, co podle něj je a co není hazardní hrou. Je zde zmíněno 11 typů hazardních her a rovněž frekvence respondentem, s jakou se hrám v uplynulém roce věnoval (Fiedor a kol., 2018). Třetí část dotazníku se skládá z devíti otázek, které jsou součástí nástroje Problem Gambling Severity Index (PGSI). Respondent odpovídá na otázky jen v případě, že má osobní zkušenosti s hazardním hraním, odpovědi jsou zaznamenány na bodové škále 0 = nikdy až 3 = téměř vždy. Výsledné skóre po součtu bodů z jednotlivých otázek rozřazuje respondenty do několika skupin. Ti, kteří nenabylí žádného bodu, spadají do skupiny s žádným problémem v souvislosti s hazardním hraním. Respondenti s 1-2 body jsou v nízkém riziku v souvislosti s hazardním hraním. Ve středním riziku jsou ti, jež nabylí 3-7 bodů. V nejvyšším riziku, jež značí patologické hráčství, jsou respondenti s 8 a více body. Tento nástroj byl převzat ze studie Mravčíka a kol., (2017). Poslední část dotazníku je věnována socio-demografickým údajům, jako je věk, pohlaví, místo bydliště či náboženské vyznání. Respondent také odpovídá, zda má ve svém nejbližším okolí osobu, která má problémy s hazardním hraním. Předposlední otázka je pak zaměřena na činnost respondentem v době po skončení výuky a časem než se dostane domů. Na závěr bylo zjišťováno, zda po cestě ze školy potkává zařízení, jako jsou sázkové kanceláře, herny či kasina. V programu Excel pak byla analyzována data a vypočítány popisné statistické charakteristiky, sestrojeny tabulky a grafy, jež pomohly nastínit výsledky šetření.

Třetí pasáž praktické části bakalářské práce zkoumá vliv dostupnosti hazardních her na míru participace středoškoláků na hazardním hraní a problémovém hráčství. Byly provedeny statistické a prostorové analýzy, které zkoumaly zeměpisné vzorce mezi sousedstvím středních škol s prostory, kde jsou provozovány hazardní hry a zda je zde patrný vliv na účast respondentů na hazardním hraní. Rovněž bylo zkoumáno, zda se u těchto respondentů objevuje vyšší míra rizikového hraní hazardních her.

3 REŠERŠE ODBORNÉ LITERATURY

Hazardní hraní je společensky uznávanou volnočasovou aktivitou. Avšak pro některé může být hazardní hraní problematické a následky jejich chování mohou mít negativní důsledky pro jednotlivce, rodiny, ale i pro celou společnost. Studium hazardu můžeme bez pochyby označit jako interdisciplinární. Zabývá se jim velké množství odborníků z mnoha různých oborů, jako jsou adiktologie, sociologie, ekonomie, psychologie a další. Geografů, kteří studují hazard, je stále málo vzhledem k tomu, kolik možností z pohledu geografa existuje, píše Raento (1999). V novém tisíciletí přibylo autorů a prací jenž se zabývali prostorovými faktory, které mohou ovlivnit zkušenosti jedince s hazardním hraním (Welte a kol., 2004; Pearce a kol., 2008; Welte a kol., 2016). Avšak jen někteří se zabývají prostorovou dostupností hazardu s participací studentů na hazardním hraní (Wilson a kol., 2006; Adams a kol., 2007).

Hazardní hraní je obecně považováno za společensky přijatelnou formu rekreace (Stucki a Rihs-Middle, 2007). Pro většinu populace je hraní hazardních her příjemná a neškodná činnost, avšak u některých jedinců se toto hraní může vyvinout až v takzvané problémové hráčství, které může mít negativní vliv nejen na jejich vlastní život, ale i na život jejich blízkých. S problémovým hráčstvím se častěji pojí silná závislost na alkoholu, zločiny nebo finanční podvody (Grant a kol., 2002; Meyer, Hayer a Griffiths, 2009). Podobnou problematikou se nedávno zabývali také Afifi a kol. (2016). Ti ve své studii přišli na to, že jedinci trpící problémovým hazardním hraním na rozdíl od běžné populace nejenže více konzumují alkohol, ale s jejich hraním hazardních her je často spojeno užívání ilegálních drog a mívají více tendenci k depresím. Calado a Griffiths (2016) si dali ve své práci za cíl, dle určitých norem, vyhledat a porovnat ve světě co největší množství studií zkoumajících problémové hráčství. Vyhledali 69 takových studií, které vznikly od roku 2000. Dle těchto studií (0,12-5,8 %) dospělých v různých zemích světa splňovalo kritéria problémového hazardního hraní. V evropských zemích se výsledky pohybovaly mezi (0,12-3,4 %). V České republice byl proveden v roce 2016 národní výzkum užívání návykových látek. V rámci tohoto výzkumu byly v dotazníku použity dva nástroje, které byly zaměřeny na problémové hráčství. Jeden z nich nese název Problem Gambling Severity Index (PGSI). Jeho součástí je devět jednoduchých otázek, na které respondent, jenž měl zkušenost s hazardem, odpovídá na škále 0 = nikdy až 3 = téměř vždy. Existencí bodového systému na jednotlivé odpovědi, je

respondent zařazen do jedné ze čtyř kategorií určující míru potencionálního problémového hráčství. Výsledky studie v ČR ukázaly, že v riziku problémového hráčství se nacházelo 5,7% dospělé populace (Mravčík a kol., 2017).

Dospělí občané však nejsou jedinou rizikovou kategorií v oblasti hazardu. Hazardním hraním často tráví čas i mládež. V období dospívání je potencionální nebezpečí spojené s hazardním hraním ještě vyšší. Jednak proto, že nová generace vyrůstá v období, kdy vývoj moderních technologií dává možnost vzniku nových forem hazardních her prostřednictvím počítače, mobilního telefonu nebo interaktivní televize (Griffiths a Parke, 2010). Další důvod, který zvyšuje riziko vzniku závislosti na hazardní hře, tedy i možnost stát se problémovým hráčem hazardních her, uvádějí Nešpor a Csémy (2011). Ti píší, že návykové nemoci, tedy i hazardní hraní, se rozvíjí v dětství daleko rychleji než v dospělosti, proto je nanejvýš vhodné mládeži omezit dostupnost hazardních her. Mnohé studie zabývající se konfrontací dospívajících a dospělých hráčů napříč časem, potvrzují, že počet patologických hráčů je vyšší mezi adolescenty než mezi dospělými (Lesieur a Klein, 1987; Shaffer a Hall, 1996; Nešpor a Csémy, 2011). Calado a kol. (2017) se ve své studii zabývají problémovým hazardním hráčstvím u dospívajících. Ze 44 vybraných národních studií bylo zjištěno, že kritéria problémového hazardního hráčství splňuje 0,2-12,3 % dospívajících. Z jiných studií zabývajících se podobnou problematikou, (Gupta a Derevensky, 1998; Welte a kol., 2008; Stinchfield, 2011), obecně platí, že většina mladých vyzkoušela hazardní hry, více hrají muži než ženy a jen malé procento z dospívajících lze považovat za patologické hráče. Stejně jako tomu bylo u dospělé populace, tak i u mládeže je silná korelace problémového hazardního hraní s užíváním alkoholu, časté je také kouření a užívání drog. Pro mladší jedince tak dochází často ke spojení několika ilegálních činností zároveň (Gupta a Derevensky, 1998; Stinchfield, 2000; Jaisoorya a kol., 2016). V České republice se problémovým hráčstvím mezi dětmi a mládeží zabývala Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách v roce 2016 (Mravčík a kol., 2017). Zaměřili se na respondenty narozené v roce 2000. Obecně z této studie vyplývá, že více hazard provozují muži než ženy, zkušenosti s hazardní hrou měli nejvíce studenti středních odborných škol bez maturity nebo učilišť, oproti tomu nejmenší zkušenosti měli studenti gymnázií. Autoři studie se ve výsledku odhalili 3 % potencionálních problémových hráčů.

Dospívající populace a její zkušenost s hazardním hraním byla předmětem zkoumání nejen z obecného hlediska, ale také se zkoumala specificky v určitých disciplínách. S nárůstem moderních technologií a častým trávením času mládeže u počítačů a chytrých telefonů, narůstá nejen počet těch, kteří s hazardem přes internet mají zkušenosti, ale také těch, kteří byli klasifikováni jako problémoví hráči (Floros a kol., 2015; Canale a kol., 2016). Canale a kol. (2016) oslovili ve svém výzkumu v Itálii necelých 15 tis. jedinců ve věku 15-19 let. Poměr problémových hráčů online byl až pětkrát vyšší, než problémových hráčů, kteří hráli v pozemních hernách. Faktory, které zvyšovaly riziko, že se mohou stát online problémovými hráči, zahrnovaly lepší vnímání finančního stavu rodiny, vyšší zapojení se do hazardu a nepobývání se svými vlastními rodiči. Rodina a známí tedy určitě mohou vysoce ovlivnit pohled na samotný hazard, ale také především samotnou participaci mládeže na hazardu. Studie od McComb a Sabiston (2010) se zabývá vlivem rodiny na adolescenty a na jejich hazardní chování. Výsledky jasně ukazují na existenci korelace mezi rodinnými faktory a rostoucím rizikem potažmo ochranou dospívajících před hazardním hraním. Pokud svou první hráčskou zkušenost získali jedinci s rodiči, mají častěji o hazard větší zájem, píší ve studii Splevins a kol. (2010). Sociodemografickými charakteristikami se také zabývala studie od González-Roz a kol. (2017). Jejich výsledky ukázaly, že problémoví hráči častěji žili s jedním nebo žádným ze svých rodičů. Také podíl rizikových hráčů, kteří odpověděli, že mají příbuzné, jež se potýkají s problémy v oblasti hazardu, byl vyšší, než podíl u hráčů bez problémů. Předmětem Studie Welte a kol. (2008) v USA bylo i náboženské vyznání s korelací k hazardu. Nejmenší zkušenost a účast na hazardu byla u katolické mládeže, následovaná protestantskými církvemi a menší skupinou, která se označila ve výzkumu jako bez vyznání.

Vztahem geografických faktorů vůči hazardnímu hraní se v minulosti zaobíralo několik studií. Jedna z takových studií proběhla mezi dospělými v USA. Autoři studie v jednotlivých rozhovorech zjišťovali mimo jiné i místo bydliště respondentů, které zaznamenávali do mapy, kde již měli označeny výherní kasina, karetní podniky a další místa s vyššími možnostmi hraní hazardních her. Jejich hypotéza zněla, že čím blíže se tyto podniky nacházejí k místu bydliště respondenta, tím vyšší bude jeho účast na hazardním hraní než u respondenta, který má k hazardním podnikům dále. Také předpokládali, že respondenti ve vyšší blízkosti k hazardním podnikům budou častěji řazeni do kategorie problémových hráčů. Výsledky výzkumu potvrdily tyto hypotézy. Ti, kteří žili ve vzdálenosti do 10 mil od kasin, měli až

dvakrát vyšší míru participace na hazardním hraní, než ostatní a také častěji splňovali kritéria problémového hráčství (Welte a kol., 2004). Stejní autoři studovali podobné vztahy o dekádu později (Welte a kol., 2015). Stejně jako před 11 lety potvrdili svou hypotézu o vyšší účasti na hazardu a vyšším počtu problémových hráčů u těch jedinců, kteří bydlí ve větší blízkosti ke kasinům či dostihovým drahám. Pearce a kol. (2008) srovnali na Novém Zélandu respondenty z nejbližšího kvartilu s respondenty z nejdálčenějšího kvartilu od kasina. Ti, kteří se nacházeli v nejbližším kvartilu, byli častěji problémovými hráči. Sévigny a kol. (2008) potvrdili hypotézu větší blízkosti ke kasinu a vyšší participaci na hazardních hrách, avšak hypotéza o větším počtu problémových hráčů u jedinců žijících ve větší blízkosti kasin, zůstala nepotvrzena. Jinou studii, již zabývající se prostorovou analýzou zkušenosti s hazardem studentů univerzit provedli Adams a kol. (2007). Polovina ze zkoumaných studentů bydlela v blízkosti kasina a druhá polovina bydlela ve větší vzdálenosti od kasina. Z výsledků průzkumu lze vyčíst, že většina z těch, kteří neměli žádný problém s hazardem, bydleli ve vzdálenějších oblastech od kasina. Z těch, kteří byli vyhodnoceni jako do určité míry problémoví hráči, však žádný značný rozdíl mezi vzdáleností bydliště od kasina nebyl. Největší rozdíl se však nacházel u jedinců, kteří byli hodnoceni jako patologičtí hráči, zde většina takto hodnocených jedinců bydlela v blízkosti kasina. V Montrealu proběhla studie, která zkoumala mimo obecné otázky týkající se hazardního hraní mladistvých, také otázky na prostorové faktory ovlivňující participaci adolescentů na hazardním hraní (Wilson a kol., 2006). Ti, kteří odpověděli, že nechodí přímo ze školy domů, trávili až třikrát vyšší čas na videoloterijních automatech než ti, kteří odpověděli, že ze školy chodí přímo domů. Až o 40 % vyšší účast na videoloterijních automatech měli studenti, v jejichž blízkosti školy se tyto automaty nacházely, oproti těm, kteří to měli k automatům dále.

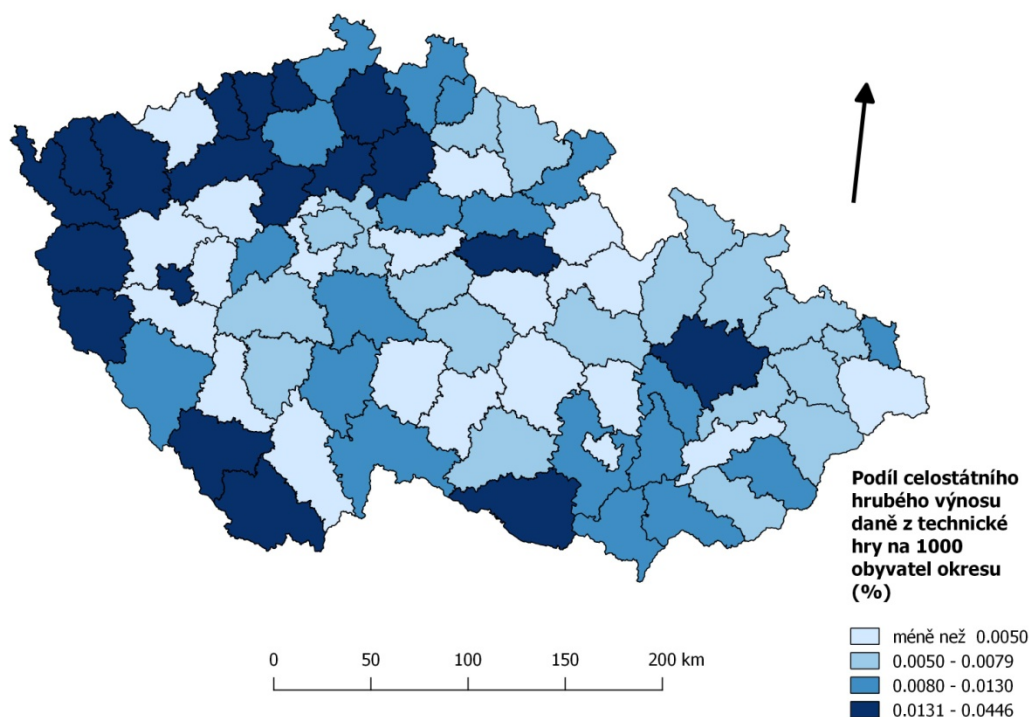
Jak lze vyčíst z předchozích odstavců, zkušenost s hazardním hraním u mládeže je častá a bohužel se setkáváme i s nezanedbatelným počtem mladých hráčů, kteří si díky hře mohou odnést neblahé následky do budoucího života (Nešpor a Csémy, 2011). Značná část adolescentů dnes hraje hazardní hry v online prostoru (Elton-Marshall a kol., 2016). Avšak i prostorové faktory mohou ovlivnit míru participace jedinců na hazardu (Welte a kol., 2004; Wilson a kol., 2006; Adams a kol., 2007; a další).

4 VÝSLEDKY

V praktické části je prezentovaná analýza prostorové dostupnosti hazardních her v okrese Vsetín. Následně se bude praktická část věnovat provedenému terénnímu šetření. Na závěr pak dojde k propojení těchto dvou částí a bude zkoumán vliv dostupnosti vybraných hazardních her na míru participace studentů a problémového hráčství.

4.1 Srovnání okresů ČR

Pro srovnání okresu Vsetín s ostatními okresy České Republiky byl vybrán ukazatel, jenž sestavuje každé čtvrtletí Ministerstvo financí ČR. Jedná se o podíl jednotlivých obcí na celostátním hrubém výnosu daně z technické hry. Obce byly zařazeny do jednotlivých okresů, v kterých se nacházejí. Byl vypočítán procentní podíl výnosů z technických her, které se v jednotlivých okresech provozují. Tento podíl byl převeden na 1 000 obyvatel každého jednotlivého okresu. Z těchto hodnot byl následně zpracován kartogram, z něhož lze jednoduše porovnat okresy mezi sebou. Z kartogramu vyplývá, že na 1 000 obyvatel okresu mají největší podíl z výnosu na technických hrách okresy převážně v Severních Čechách. Naopak nejnižší hodnoty se pak nacházejí v okresech okolo Plzeň a ve Východních Čechách. Zkoumaný okres Vsetín se nachází v druhém nejnižším kvartilu společně s většinou Moravských okresů, ale například také s hlavním městem Prahou (obr. 2).

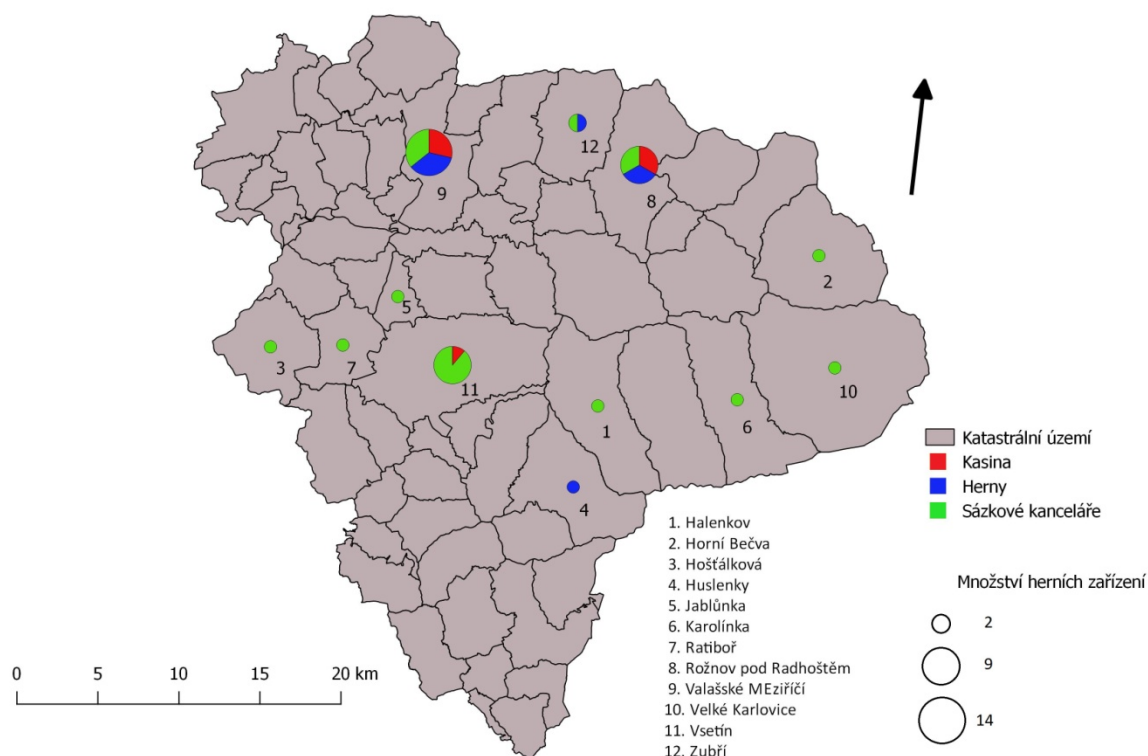

Obr. 2: Podíl celostátního hrubého výnosu daně z technické hry na 1000 obyvatel jednotlivých okresů ke 2. čtvrtletí 2019.

Zdroj: ArcČR (2016), ČSÚ (2018), Ministerstvo financí ČR (2019), vlastní zpracování v QGIS

4.2 Analýza prostorové dostupnosti hazardních her

Rozložení vybraných hazardních her v okrese Vsetín je značně nerovnoměrné. Největší počet hazardních her se nachází v největších obcích okresu. Konkrétně se jedná o Valašské Meziříčí, kde se nachází čtyři kasina, pět heren a pět sázkových kanceláří. Značný, avšak o něco menší počet hazardních her se pak nachází v dalších dvou obcích, Rožnově pod Radhoštěm a Vsetíně. V této trojici zmíněných obcí se rovněž nachází všechny střední školy, ve kterých bylo provedeno dotazníkové šetření. V nejmladším městě okresu, Zubří, se pak nachází herna a pobočka sázkové kanceláře. Ve zbylých obcích okresu se buďto vybrané hazardní hry vůbec nenachází nebo zde má pobočku jen některá ze sázkových kanceláří. Jedinou výjimkou je obec Huslenky, kde můžeme najít hernu.

Obr. 1: Množství a rozmístění vybraných hazardních her v okrese Vsetín k 26. 2. 2019

Zdroj: ArcČR (2016), Bet-x.cz (2019), Fortuna.cz (2019), Chance.cz (2019), Ministerstvo financí ČR (2019), Tipsport.cz (2019), vlastní zpracování v QGIS

4.3 Postoje respondentů vůči hazardu

Percentuální přehled odpovědí na osm postojových otázek můžeme nalézt v tab. 2. Nejjednoznačnější odpovědi nalezneme u čtveřice otázek. Respondenti se ve více jak 78 % shodují, že dnes existuje příliš mnoho příležitostí účastnit se hazardu. S tvrzením, že by lidé měli být od hazardu odrazováni, souhlasí více jak 67 % dotazovaných. Nejvyšší procento, konkrétně 87 % souhlasí, že je hazard nebezpečný pro rodinný život, z toho 55,33 % s tímto tvrzením rozhodně souhlasí. Tento spíše negativní postoj vůči hazardu dle jednotlivých odpovědí potvrzuje i více jak 68% nesouhlas s tím, že je hazard obecně pro společnost dobrý.

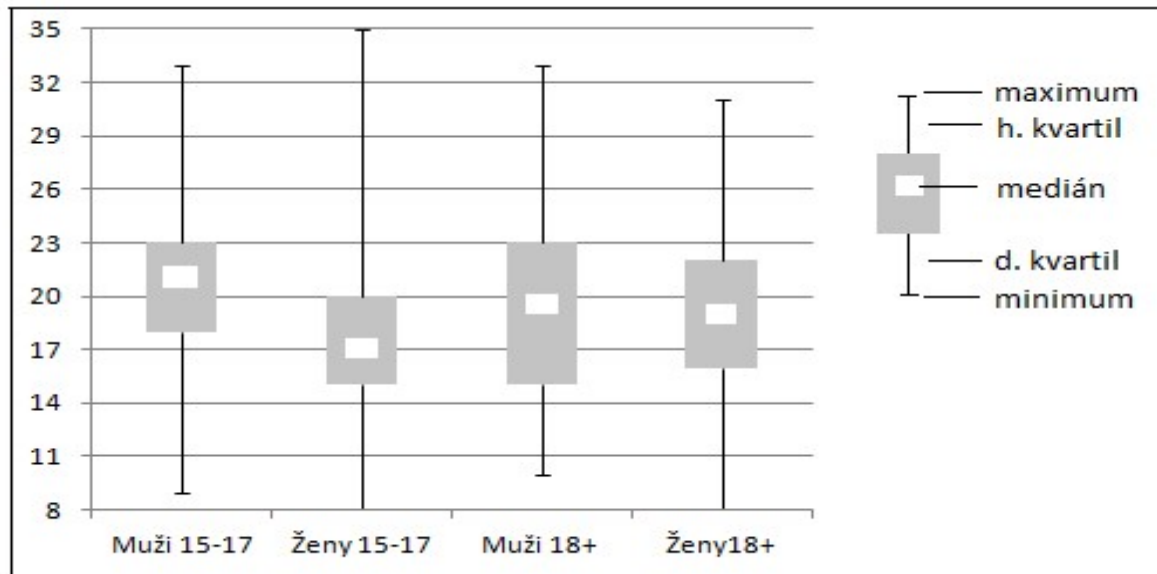
Tab. 2: Postoje respondentů vůči hazardu.

	rozhodně souhlasím (%)	souhlasím (%)	těžko rozhodnout (%)	nesouhlasím (%)	rozhodně nesouhlasím (%)
Lidé by měli mít právo účastnit se hazardu kdykoliv chtějí.	9,92	26,20	29,46	25,74	8,68
V současné době existuje příliš mnoho příležitostí účastnit se hazardu.	26,51	52,25	14,73	6,20	0,31
Lidé by měli být od hazardu odrazováni.	29,30	37,98	23,57	6,82	2,33
Většina lidí, kteří se účastní hazardu, tak dělá s rozumem.	1,55	5,89	28,06	43,72	20,78
Hazard je nebezpečný pro rodinný život.	53,33	33,80	7,75	2,17	2,95
Obecně vzato, hazard je pro společnost dobrý.	1,40	4,81	25,27	41,24	27,29
Hazard dělá život zajímavější a více vzrušující.	5,12	23,88	33,49	26,51	11,01
Bylo by lepší, pokud by byl hazard úplně zakázán.	16,74	19,38	35,04	22,33	6,51

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Některé ze základních statistických charakteristik popisuje krabicový graf věnující se závislosti postojového skóre vůči věku a pohlaví respondentů. Z charakteristik polohy je prokazatelné, že muži vnímají hazardní hraní méně negativně než ženy. Avšak rozdíl mezi muži respektive ženami, které již dosáhly plnoletosti a těmi, které 18. rok života ještě nepřekročily, není tak znatelný. Maximální postojové skóre bylo dosaženo mezi muži doposud neplnoletými. Minimální postojové skóre je pak téměř stejné u všech čtyř zde sledovaných kategorií. Horní kvartil u mužů pod 18 let nabývá postojových hodnot 23 a více, u plnoletých mužů tyto hodnoty nepatrně vzrostly na skóre 24 a více. Tyto hodnoty jsou vyšší v porovnání s hodnotami žen, kde horní kvartil v obou věkových kategoriích nabývá hodnot 20 a výše. Dvacet pět procent žen v obou věkových kategoriích pak nepřekročilo hodnotu 14 v postojovém skóre. U stejného procenta mužů pak vidíme hodnoty postojového skóre 19 a nižší, obr. 3. Medián u mužů do 18 let dosáhl hodnoty 21 a u mužů plnoletých pak dosáhl hodnoty 19. U žen se medián pohyboval v menších hodnotách, a to konkrétně od 17 u skupiny ve věku 15-17 let, po 18 u starší skupiny žen. Směrodatná odchylka ukazující variabilitu hodnot všech respondentů pak nabývá poměrně nízké hodnoty 4,88. Na hladině

významnosti $\alpha = 0,05$ byla testována nulová hypotéza o shodě středních hodnot celkového postoje k hazardním hrám u mužů a žen. P-hodnota 0,00 neparametrického testu Mann-Whitney nabyla nižší hodnoty než 0,05, proto byla nulová hypotéza zamítnuta.

Obr. 3: Postojové skóre v závislosti na věkové kategorii a pohlaví respondenta.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Další popisná statistická charakteristika ukazuje, zda ve studovaném vzorku existuje souvislost mezi počtem hazardních her hraných respondentem v posledním roce a průměrným postojem vůči hazardu, tab. 3. Nejnižší průměrný postoj nalezneme u jedinců, kteří v posledním roce hráli dvě hazardní hry. Rovněž spíše negativní postoj vůči hazardu nalezneme u respondentů, kteří v posledním roce nehráli žádnou hru, popřípadě hráli jednu či trojici her. K mírnému nárůstu průměrného postoje dochází u respondentů, kteří hráli čtyři hry a nejbenevolentnější postoj vůči hazardnímu hraní pak mají jedinci, kteří v posledním roce hráli pět a více hazardních her. Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ byla testována nulová hypotéza o shodě středních hodnot celkového postoje k hazardním hrám u skupiny respondentů s různou mírou zkušenosti s hazardními hrami (počet her, které respondent v posledním roce hrál, od žádné po pět a více). P-hodnota Kruskal-Wallisova testu nabyla hodnoty 0,00, a proto byla nulová hypotéza o shodě středních hodnot zamítnuta.

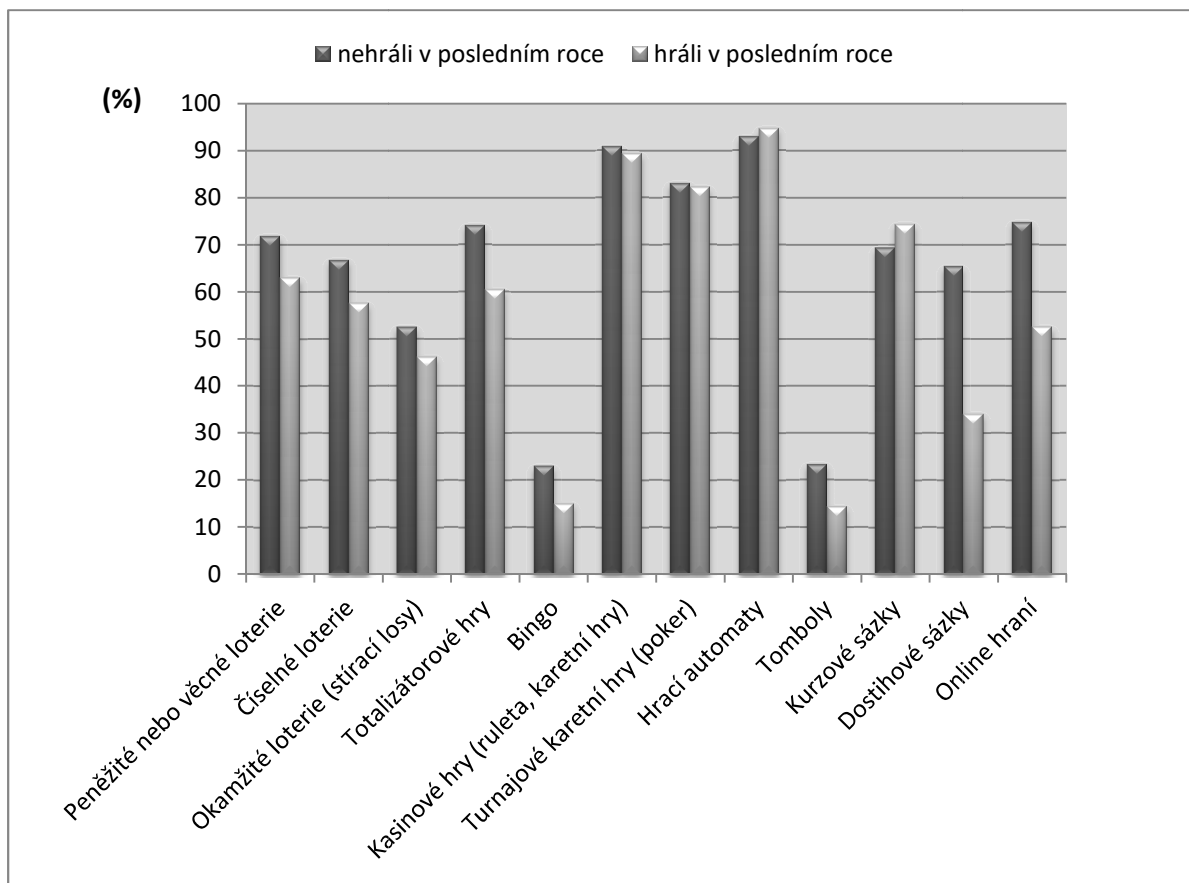
Tab. 3: Průměrný postoj respondentů k hazardu vůči počtu her hraných v posledním roce.

počet her	průměrný postoj	podíl respondentů (%)
0	18,27	12,87
1	18,48	12,25
2	17,14	17,83
3	18,05	19,07
4	19,2	15,66
5+	21,44	22,32

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.4 Zkušenosti respondentů s hazardním hraním

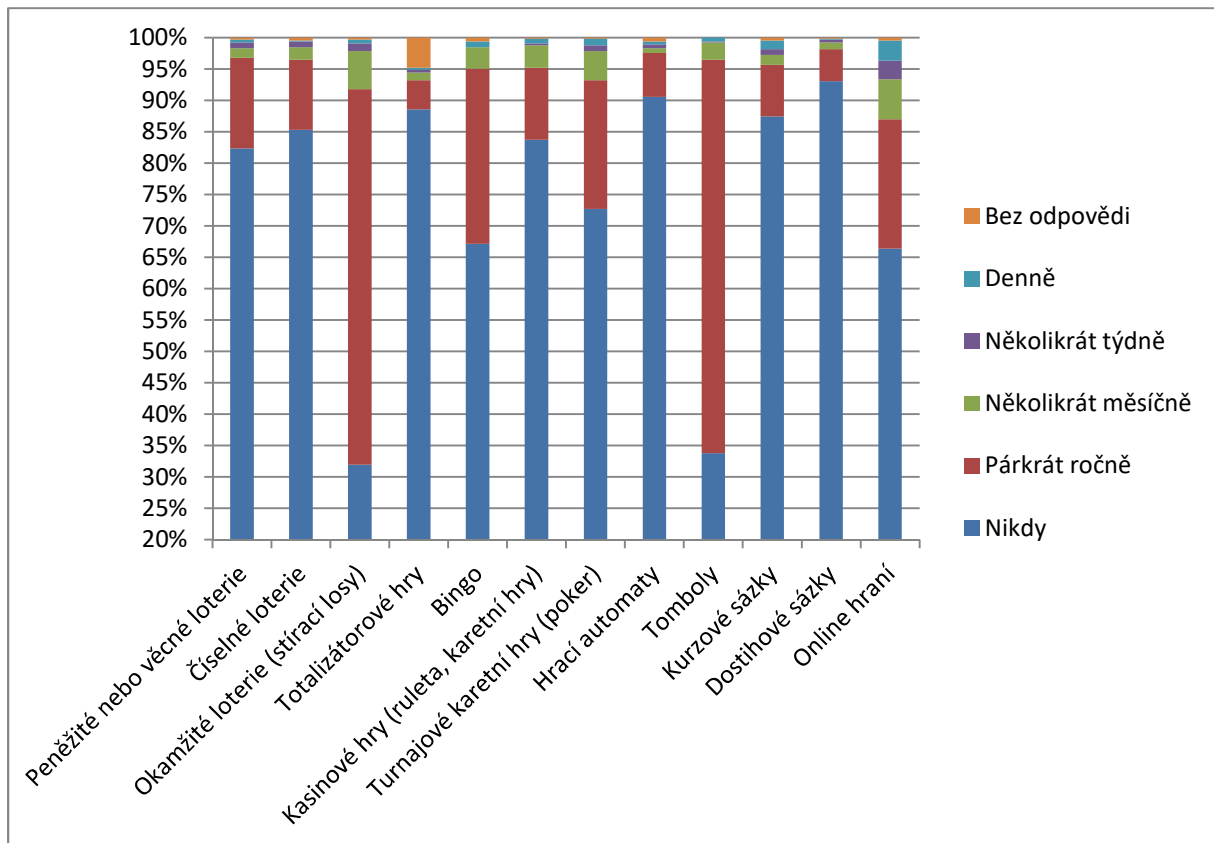
Z výsledků šetření vyplývá, že 87,13 % respondentů hrálo v posledním roce alespoň jednu hazardní hru. Téměř čtvrtina respondentů alespoň hrála pět a více her. Z grafického znázornění na obr. 4, můžeme vyčíst, zda se jednotlivé hry jeví jako hazardní více respondentům, kteří danou hru v posledním roce hráli nebo těm, kteří s ní osobní zkušenost neměli. Všechny 3 druhy loterií se jeví více jako hazardní hra těm, kteří se jich v posledních 12 měsících neúčastnili. Rozdíl v tomto vnímání oproti skupině, která hrála tyto hry v posledním roce, je vždy zhruba mezi 6 – 8 %. Z této trojice her, se respondentům jeví okamžité loterie (stírací losy), jako nejméně hazardní hra. Téměř každý druhý ji nepovažuje za hazardní. Větší rozdíl vnímání je patrný u totalizátorových her. Pro více jak 70 % těch, co je nehráli v posledním roce, jsou hazardní hrou. Oproti tomu jen 60 % respondentů, kteří totalizátorové hry v uplynulém roce hráli, je označilo za hazardní. Markantnější rozdíl mezi dvěma skupinami vidíme u online hraní, kde rozdíl činí 20 % a také dostihových sázek, kde se rozdíl dostal až na 30 % a je tak ze všech zkoumaných her největší. Oběma skupinami jsou za nejméně hazardní hry považované bingo a tombola. Opět je zde vidět rozdíl ve vnímání hry jako hazardní, tentokrát jen v jednotkách procent. Kasinové hry, turnajové karetní hry, hrací automaty a kurzové sázky byly mezi respondenty nejčastěji označovány jako hazardní. Rozdíl mezi označením hry jako hazardní u skupiny, jež na nich v posledním roce participovala a tou, která s nimi zkušenosti neměla, byl u všech velice nízký. (V případě hracích automatů a kurzových sázek dokonce v opačném poměru než tomu bylo u ostatních her.) Přes 90 % respondentů označilo jako hazardní kasinové hry a hrací automaty.

Obr. 4: Podíl respondentů považujících hru za hazardní ve srovnání s respondenty, kteří hru v posledním roce hráli či nehráli.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Respondenti měli největší zkušenosti se stíracími losy a tombolemi. Za zmínku stojí také více jak 30 % jedinců, kteří v posledním roce vyzkoušeli bingo a více jak každý čtvrtý respondent si v uplynulých 12 měsících zahrál turnajové karetní hry (poker). Naopak téměř žádné zkušenosti neměla většina středoškolských studentů s dostihovými sázkami, hracími automaty a totalizátorovými hry. U posledně jmenované hazardní hry je vidět necelých 5 % respondentů, kteří na frekvenci hraní této hry ani neodpověděli. Je možné, že tito jedinci a mnozí další nevěděli přesně, jakou hru si pod tímto názvem mají představit. Online hraní hazardních her nevyzkoušelo tolik jedinců jako stírací losy či tombolu, ale nejvyšší frekvence byla zaznamenáno právě u tohoto způsobu hraní (obr. 5).

Obr. 5: Frekvence hraní jednotlivých hazardních her respondenty v posledních 12 měsících.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.5 Problémové hráčství mezi studenty

Problémové hráčství bylo zkoumáno pomocí nástroje PGSI, jež se skládal z 9 jednotlivých otázek. Odpovědi respondentů, jež odpovídali jedním ze tří kladných způsobů na otázky, by mohly vytvořit pomyslnou Gaussovu křivku. Okraje Gaussovy křivky zastupuje na jedné straně více jako 10 % respondentů, jež mělo potřebu hrát stále s větším obnosem a také ti, kteří měli pocit, že by jim hraní mohlo způsobit nějaké problémy. Na druhé straně pak zhruba 3% respondentů tvrdí, že jejich hraní způsobilo jim nebo jejich rodině nějaké finanční problémy, popřípadě si museli obstarat peníze k hazardní hře půjčkou či prodáním majetku (tab. 4).

Tab. 4: Procentuální zastoupení odpovědí respondentů k jednotlivým otázkám nástroje PGSI.

	Nikdy (%)	Občas (%)	Často (%)	Téměř vždy (%)
Vsadil/a si někdy více peněz, než jsi si mohl/a dovolit prohrát?	92,09	6,51	0,93	0,47
Potřeboval/a si hrát se stále větším obnosem peněz, aby si dosáhl/a požadovaného vzrušení?	88,37	9,92	1,24	0,47
Vrátil/a si se hned druhý den, aby si vyhrál/a zpět prohrané peníze?	92,56	5,12	1,55	0,78
Měl/a si pocit, že by ti hraní mohlo způsobovat problémy?	82,95	11,78	2,95	2,33
Způsobilo ti hraní nějaké zdravotní problémy, včetně stresu nebo úzkosti?	92,71	5,58	1,24	0,47
Kritizovali někdy jiní lidé tvé hraní, nebo ti říkali, že máš s hraním problém, ať už to byla podle tebe pravda, nebo ne?	92,09	6,20	0,78	0,93
Způsobilo ti nebo tvé rodině hraní nějaké finanční problémy?	96,90	2,64	0,00	0,47
Cítil/a si někdy vinu nad tím, že hraješ, nebo nad tím, jaké má tvé hraní následky?	90,70	7,44	1,24	0,62
Půjčil/a jsi si peníze na hru nebo si prodal/a nějaký majetek, aby si získal/a peníze na hru?	97,36	2,33	0,16	0,16

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V riziku problémového hráčství se nachází 30 % respondentů. Větší polovina z tohoto čísla spadá pod nízké riziko, necelých 12 % pak do rizika středního. Ve vysokém riziku se nacházejí více jak 2 % respondentů. Problémových hráčů je zhruba o 25 % více jak problémových hráček. Konkrétně se jedná o téměř 45 % mužů, kteří spadají do určitého rizika problémového hráčství. Naopak u žen je jen 20 % rizikových hráček (tab. 5). Za pomoci χ kvadrát testu byla zamítnuta nulová hypotéza o nezávislosti míry problémového hráčství a pohlaví (p -hodnota = 0,00). Proto byla za pomoci Cramérova koeficientu zachycena síla závislosti mezi proměnnými (hodnota 0,271). Přesto, že se jedná o slabou závislost mezi proměnnými, je na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ statisticky významná.

Tab. 5: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI mezi studenty podle pohlaví.

	Muž	Žena	Celkový součet
Bez rizika	55,43%	80,33%	69,77%
Nízké	23,60%	10,93%	16,12%
Střední	17,23%	7,92%	11,78%
Vysoké	3,74%	0,82%	2,33%
Celkový součet	100% (n=267)	100% (n=366)	100% (n=633)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

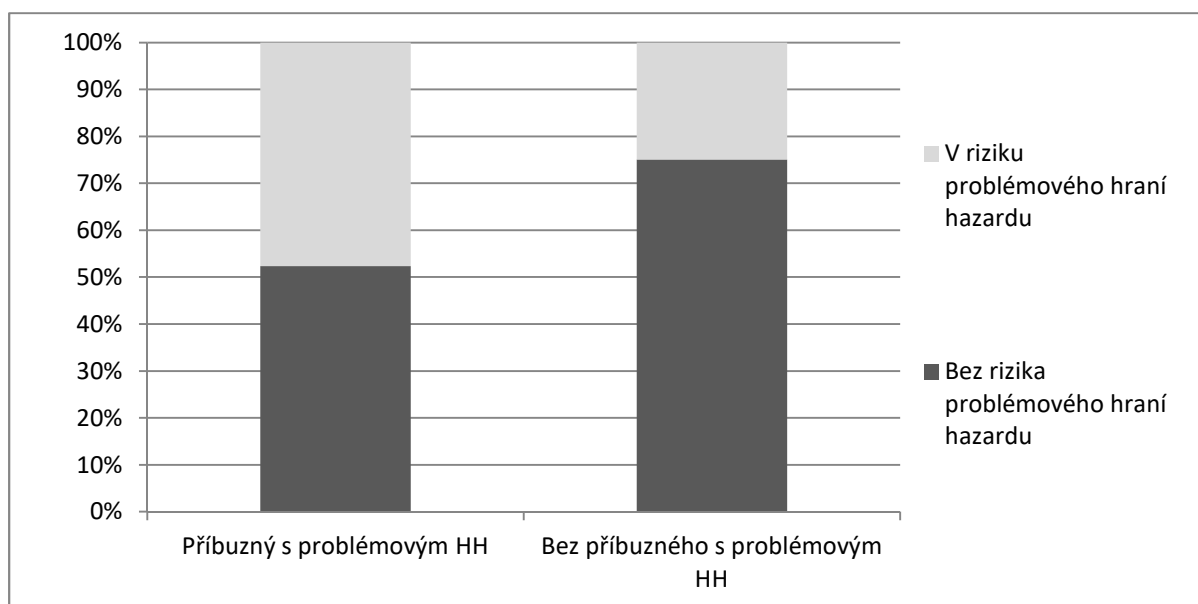
Podle typu středních škol se nejčastěji v rizikovém hráčství ocitli respondenti, jež studovali obory bez maturity, následováni studenty gymnázií a nakonec studenty ostatních maturitních oborů. V podstatě každý třetí student, jež navštěvoval obor bez maturity, se nacházel v riziku problémového hráčství. Konkrétně se jednalo o 13,39 % v nízkém riziku, 16,96 % ve středním riziku a 3,57 % v riziku nejvyšším. Oproti tomu respondenti maturitních oborů, jež měli zastoupení mezi rizikovými hráči nejmenší, se nacházeli v 16,26 % v nízkém riziku, ve středním pak v 10,73 % případů a v tom nejvyšším riziku v 1,73 % (tab. 6). Hodnota Cramérova koeficientu pro míru problémového hráčství a typ školy je poměrně nízká (0,064) a lze tak hovořit pouze o zanedbatelné závislosti obou proměnných. Navíc tato závislost není statisticky významná, tudíž zobecnitelná na základní soubor, tj. studenty středních škol v okrese Vsetín.

Tab. 6: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI mezi studenty podle typu střední školy.

	gymnázia	maturitní obory	obor bez maturity	celkový součet
Bez rizika	69,67%	71,28%	66,07%	69,77%
Nízké riziko	17,21%	16,26%	13,39%	16,12%
Střední riziko	10,66%	10,73%	16,96%	11,78%
Vysoké riziko	2,46%	1,73%	3,57%	2,33%
celkový součet	100% (n=244)	100% (n=289)	100% (n=112)	100% (n=645)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

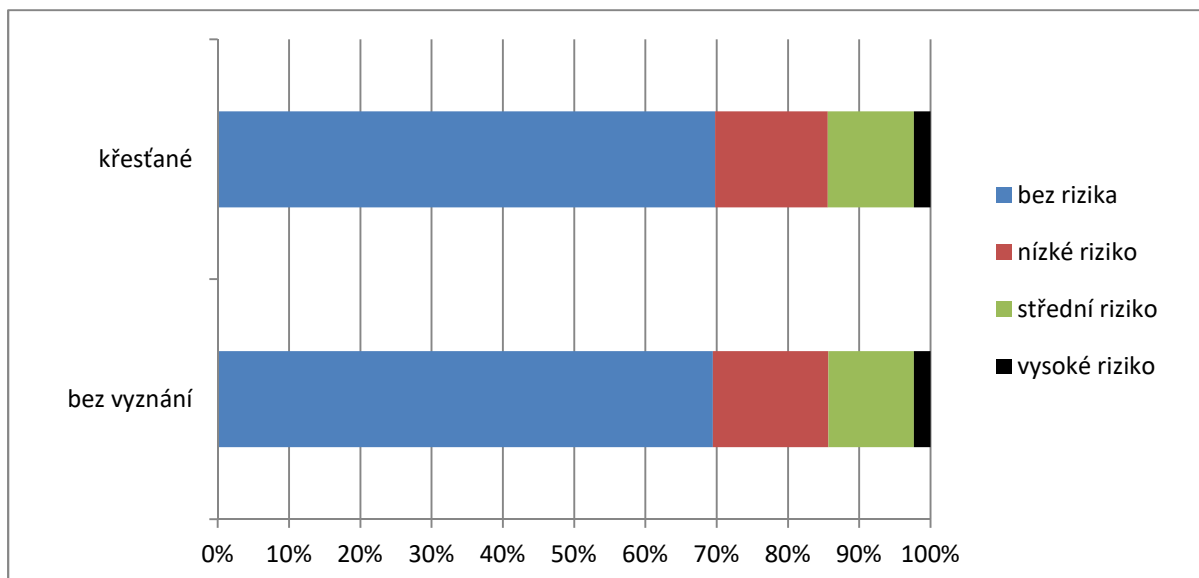
Jedna z otázek v dotazníkovém šetření zjišťovala, zda si jsou respondenti vědomi, že mají ve svém nejbližším okolí (příbuzní, nejbližší přátelé) někoho, kdo má problémy s hazardním hraním. Celkem 151 respondentů z 636, odpověděli na tuto otázku pozitivně. Tedy téměř čtvrtina respondentů si je vědoma známého s problémy v oblasti hazardního hraní. Bylo provedeno porovnání těchto dvou skupiny vůči tomu, zda se nacházejí v riziku problémového hráčství, tedy zda na ně tento příbuzný mohl mít vliv, obr. 6. Jedinci potencionálně ovlivnění svým známým s problémem v hazardním hraní se o více jak 20 % častěji nacházeli v riziku problémového hráčství než ti, kteří si takového známého nemají.

Obr. 6: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI u respondentů, kteří mají, respektive nemají příbuzného s problémovým hazardním hraním.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Náboženské vyznání v dotazníkovém šetření vyplnila zhruba 1/3 respondentů. K několika náboženským skupinám jako buddhismus, hinduismus nebo židovství se přihlásili jen jednotliví respondenti. Ke křesťanství se přihlásilo 215 respondentů, kteří však v drtivé většině nerozlišovali, zda se u nich jedná o církev katolickou, pravoslavnou či některou z protestantských a zaznamenali v odpovědi všeobecně: „křesťanství“. Proto byli porovnání dohromady jako jedna „ekumenická skupina křesťanů“ s ostatními respondenty, kteří náboženské vyznání neuvedli, obr. 7. Rozdíl mezi těmito skupinami byl naprosto minimální. Ve vysokém a středním riziku problémového hráčství byly rozdíly v setinách procent. Mezi těmi, kteří se nacházeli v nízkém riziku, nebo bez rizika problémového hráčství byly rozdíly v desetinách procenta. Ani v jedné skupině, tak nebyl rozdíl, větší jak 1%. K otázce náboženského vyznání se vázala i podotázka, zda jedinec své vyznání aktivně praktikuje. Praktikujících křesťanů byla zhruba polovina (n=111). I zde bylo provedeno porovnání v problematice problémového hráčství. Výsledky se opět ani v jedné ze 4 kategorií problémového respektive bez problémového hráčství nelišily o víc jak jedno procento od předešlých dvou porovnávaných skupin.

Obr. 7: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI mezi respondenty s náboženským, respektive bez náboženského vyznání.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

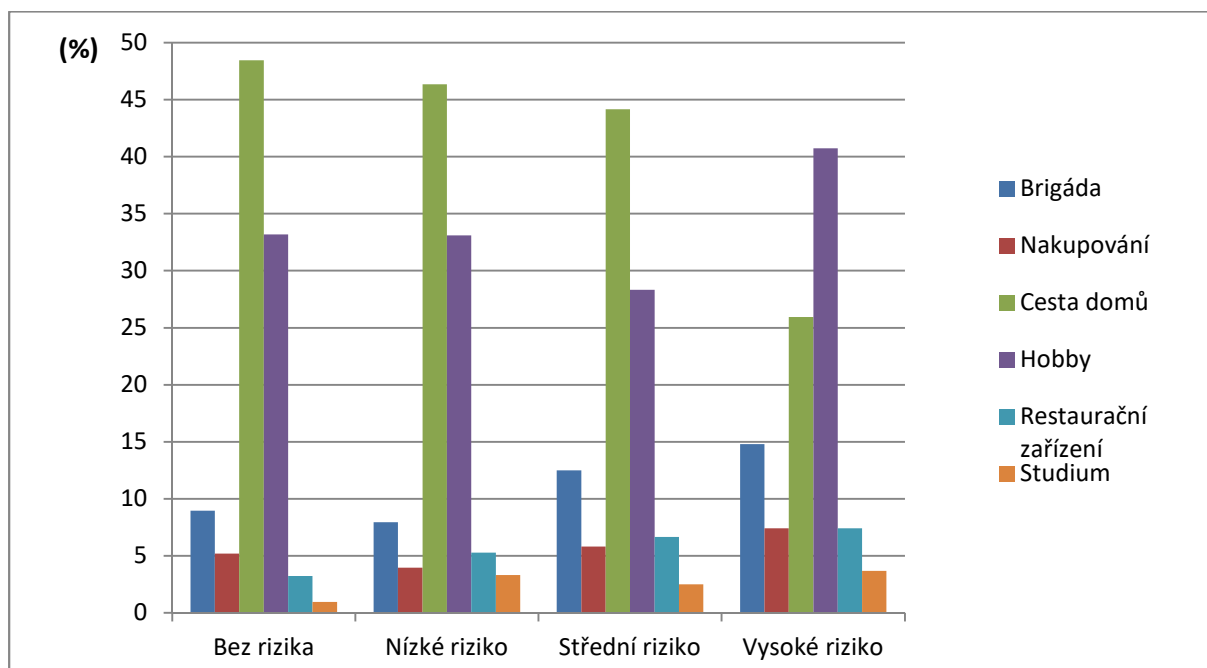
Další výstup v podobě sedmé tabulky se věnuje problémovému hráčství, tentokrát v porovnání s respondenty, kteří cestou do/ze školy potkávají, nebo nepotkávají vybraná herní zařízení. Rovněž je zde zkoumáno, jak velký je tento rozdíl v závislosti na pohlaví respondentů. U žen je rozdíl mezi těmi, které potkávají hazardní zařízení a těmi, které nepotkávají hazardní zařízení minimální. Zhruba o 1 % jsou problémové hráčky častěji mezi těmi, které tyto zařízení cestou ze/do školy potkávají. U mužů je tendence mezi těmito skupinami stejná, ale s desetkrát větším rozdílem než u skupin žen (tab. 7).

Tab. 7: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI u respondentů, kteří při cestě do/ze školy potkávají, respektive nepotkávají herny, kasina nebo pobočky sázkových kanceláří a podle pohlaví.

		Bez rizika	Nízké	Střední	Vysoké	Celkový součet
Potkávají	Muži	53,37%	23,83%	18,13%	4,66%	100% (n=193)
	Ženy	81,06%	10,63%	7,31%	1%	100% (n=301)
Nepotkávají	Muži	63,49%	20,63%	14,29%	1,59%	100% (n=63)
	Ženy	82,50%	8,75%	8,75%	0%	100% (n=80)
Celkový součet		71,11%	15,38%	11,46%	2,04%	100% (n=637)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Ať už se respondenti nacházeli v jakémkoli stupni rizikového hráčství, či vůbec s hraním hazardních her neměli zkušenosti, v drtivé většině se po skončení výuky vydali na cestu domů nebo se šli věnovat svým koníčkům. Další častá možnost trávení času ihned po skončení výuky napříč všemi skupinami byla formou brigády. Množství jedinců přímo stoupá od skupiny bez rizika hraní hazardních her po skupinu nejvíce rizikovou, u skupiny studentů, jež odpověděla, že svůj čas po skončení výuky tráví návštěvou restauračních zařízení. Za zmínku také stojí fakt, že nejvyšší procento, jež se věnovalo dalšímu studiu po skončení výuky se nacházelo ve skupině s v nejvyšším rizikem problémového hráčství. Naopak nejnižší procento těchto jedinců bylo zastoupeno ve skupině, která s hraním hazardu neměla žádné problémy (obr. 8).

Obr. 8: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI v závislosti na činnosti respondenta po skončení výuky ve škole.

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

4.6 Vliv dostupnosti hazardních her

Vliv dostupnosti hazardních her na míru participace a problémového hráčství studentů byl zkoumán ve třech městech okresu Vsetín. Střední školy, jež se nacházejí ve trojici měst je potřeba porovnávat dle určitých pravidel, které vycházejí z výše zmíněných výsledků. V první řadě je potřeba brát ohled na typy škol. Proto bude vliv dostupnosti zkoumán zvláště mezi třemi gymnázii, které se v okrese nacházejí, poté mezi dvojicí středních škol, které nabízejí obory bez maturity a rovněž mezi středními školami, které zakončují studium maturitou. Druhá proměnná, která měla vliv na utváření jedné skupiny škol, bylo množství žen ve škole. Jak můžeme vyčíst z obrázku 3, respektive z tabulky 5, ženy měly negativnější postoj k hazardu než muži a nacházely se v riziku problémového hráčství ve 20 % případech, což je téměř o 25 % méně než tomu bylo u mužů. Proto zde byla vytvořena skupina škol, v kterých mezi respondenty silně převažovaly ženy. V obchodní akademii procento dosahuje hodnoty 72,1 a ve střední škole sklářské pak 86,2. Ve Vsetíně, na střední škole zdravotní bylo zastoupení žen zdaleka nejvyšší, 94,5 %.

Dle zákona 202/1990 sb. bylo v minulosti definováno tzv. sousedství, které zakazovalo provoz hracích zařízení ve vzdálenosti do 100 m od školských zařízení a dalších zákonem definovaných budov (mvcr.cz). Dle tohoto nařízení byl vybrán 100 metrový okruh od středních škol, vůči němuž se při této studii zkoumal rozdíl v participaci studentů na hazardním hraní. Rovněž byl pro tuto případovou studii vybrán pomocný poloměr 200 metrů od středních škol, jelikož množství hracích zařízení se nacházelo v blízkém prostoru za hranicí 100 metrového poloměru od středních škol.

Na úvod bude srovnána trojice gymnázií. Gymnázium Vsetín má nejvyšší procento respondentů v některém z rizik problémového hráčství, konkrétně se jedná o více jak 35 % respondentů. Přes 30 % respondentů v tomto ukazateli má i Gymnázium Rožnov pod Radhoštěm. Nejmenší množství jedinců v riziku problémového hráčství se nachází v Gymnáziu Valašské Meziříčí, kde hodnota nepřekročila 24%. Ve vysokém riziku se nachází 3,26 % studentů ze Vsetína, 2,6 % z Valašského Meziříčí a 1,33 % studentů z Gymnázia v Rožnově pod Radhoštěm (tab. 8).

Tab. 8: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI, dle vybraných středních škol.

	Bez rizika	Nízké riziko	Střední riziko	Vysoké riziko	Celkový součet
Gymnázium Vsetín	64,13%	17,39%	15,22%	3,26%	100% (N=92)
Gymnázium Valašské M.	76,62%	14,29%	6,49%	2,60%	100% (N=77)
Gymnázium Rožnov p. R.	69,33%	20,00%	9,33%	1,33%	100% (N=75)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Ve sto metrovém okruhu od gymnázií se nenachází žádné hazardní zařízení. V rozšířeném okruhu se však už u Gymnázia Rožnov pod Radhoštěm nachází herna, zatímco v okolí zbylých dvou gymnázií jsou herny lokalizovány vzdáleněji. Avšak když se podíváme do tabulky 9, vidíme, že účast na hracích automatech je u respondentů Gymnázia Rožnov pod Radhoštěm nejmenší. V dvou set metrovém okruhu nalezneme pobočky sázkových kanceláří pouze u Gymnázia Valašské Meziříčí. Avšak i tentokrát je míra participace respondentů na této hře opačná a studenti Gymnázia Valašské Meziříčí dosahují nejmenší míry účasti. Kasina se nenacházejí v bezprostřední blízkosti žádného z gymnázií (tab. 9, obr. 9-11).

Tab. 9: Míra účasti na hazardních hrách mezi respondenty vybraných středních škol.

	Kasinové hry	Hrací automaty	Kurzové sázky
Gymnázium Vsetín	26,09%	11,96%	14,13%
Gymnázium Valašské Meziříčí	5,19%	10,39%	5,19%
Gymnázium Rožnov p. R.	8,00%	9,33%	9,33%

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Při porovnání trojice středních škol, kde převažoval ženský kolektiv, vidíme v tab. 10, že u zdravotní školy ve Vsetíně se jednalo o 78,18 % jedinců bez rizika v oblasti hazardu. Na obchodní akademii bylo 75 % respondentů mimo riziko spojené s hazardním hraním. A z této dvojice lehce vybočovala střední škola Sklářská, kde se bez rizika nacházelo zhruba 69 % respondentů a 5 % v nejvyšším riziku. Necelé 2 % v nejvyšším riziku pak byly na střední škole zdravotní.

Tab. 10: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI, dle vybraných středních škol.

	Bez rizika	Nízké riziko	Střední riziko	Vysoké riziko	Celkový součet
S. š. sklářská V. M.	68,97%	17,24%	8,62%	5,17%	100% (N=58)
Střední zdravotní Vsetín	78,18%	5,45%	14,55%	1,82%	100% (N=55)
Obchodní ak. V. M.	75,00%	17,65%	7,35%	0%	100% (N=68)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V širším okruhu se nachází herna jak u střední školy sklářské, tak u střední školy obchodní. Obě tyto školy měly podobnou účast na hracích automatech, avšak více jak dvojnásobnou účast měla škola zdravotní. Pobočky sázkových kanceláří se nacházejí jen v rozšířeném okruhu střední školy zdravotní, i zde však není míra participace na této hře nejvyšší. Tentokrát vyšší míry dosáhli respondenti z obchodní akademie (tab. 11, obr. 9-11).

Tab. 11: Míra účasti na hazardních hrách mezi respondenty vybraných středních škol.

	Kasinové hry	Hrací automaty	Kurzové sázky
S. š. sklářská V. M.	20,69%	3,45%	6,90%
Střední zdravotní škola Vsetín	20,00%	7,27%	9,09%
Obchodní akademie V. M.	10,29%	2,94%	14,71%

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Tentokrát bude porovnána dvojice škol. Jedná se o školu zemědělskou a školu strojnickou. Bez rizika problémové hráčství se zde nachází na setinu procenta stejné množství respondentů. I v nízkém riziku se obě školy pohybují okolo podobné hodnoty 20 %. Výraznější rozdíl je vidět ve středním riziku, avšak i zde je rozdíl minimální a činí hodnotu zhruba o 4 % vyšší u respondentů střední školy strojnické. Ve vysokém riziku se pak nacházeli pouze studenti střední školy zemědělské (tab. 12).

Tab. 12: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI, dle vybraných středních škol.

	Bez rizika	Nízké riziko	Střední riziko	Vysoké riziko	Celkový součet
S. š. Zemědělská R. p. R.	66,67%	21,57%	9,80%	1,96%	100% (N=51)
S. š. Průmyslová -stroj. V.	66,67%	19,30%	14,04%	0%	100% (N=57)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V rozšířeném okruhu střední školy zemědělské v Rožnově pod Radhoštěm se nachází kasino, oproti tomu žádná z vybraných hazardních her se nenachází v okruhu střední školy strojnické ve Vsetíně. S kasinovými hrami však mají téměř trojnásobně vyšší zkušenost respondenti ze Vsetínské školy. (tab. 13, obr. 9-11).

Tab. 13: Míra účasti na hazardních hrách mezi respondenty vybraných středních škol.

	Kasinové hry	Hrací automaty	Kurzové sázky
S. š. Zemědělská R. p. R.	7,84%	7,84%	9,80%
Střední prům. škola strojnická V.	22,81%	5,26%	17,54%

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Druhá a zároveň poslední dvojice škol, v kterých se bude srovnávat vliv prostorové vzdálenosti od heren na míře participace studentů a zastoupení v rizikovém hráčství, bude mezi střední odbornou školou Josefa Sousedíka a Integrovanou školou Valašské Meziříčí, tab. 14. Na těchto školách byl proveden sběr dotazníku mezi studenty nematuritních oborů. Mezi respondenty integrované střední školy byly zhruba 2 % v riziku patologického hráčství, v odborné škole J. Sousedíka toto číslo dosahovalo 5 %.

Tab. 14: Výskyt problémového hráčství podle škály PGSI, dle vybraných středních škol.

	Bez rizika	Nízké riziko	Střední riziko	Vysoké riziko	Celkový součet
Odborná š. J. Sousedíka	50,85%	18,64%	25,42%	5,08%	100% (N=59)
Integrovaná s. š. V. M.	83,02%	7,55%	7,55%	1,89%	100% (N=53)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

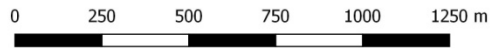
V blízkém okolí odborné školy Josefa Sousedíka se nenachází žádné ze zkoumaných herních zařízení, oproti tomu v okruhu do sto metrů od integrované střední školy se nachází herna. S hracími automaty mělo v posledním roce zkušenosti něco přes 5 % respondentů integrované střední školy, oproti 22 % respondentům střední odborné školy ve Vsetíně. I tento poměr neukazuje přímý vliv blízkosti herních zařízení na vyšší míru participace studentů na vybraných hazardních hrách, ba naopak spíše ukazuje opačnou tendenci (tab. 15, obr. 9-11).

Tab. 15: Míra účasti na hazardních hrách mezi respondenty vybraných středních škol.

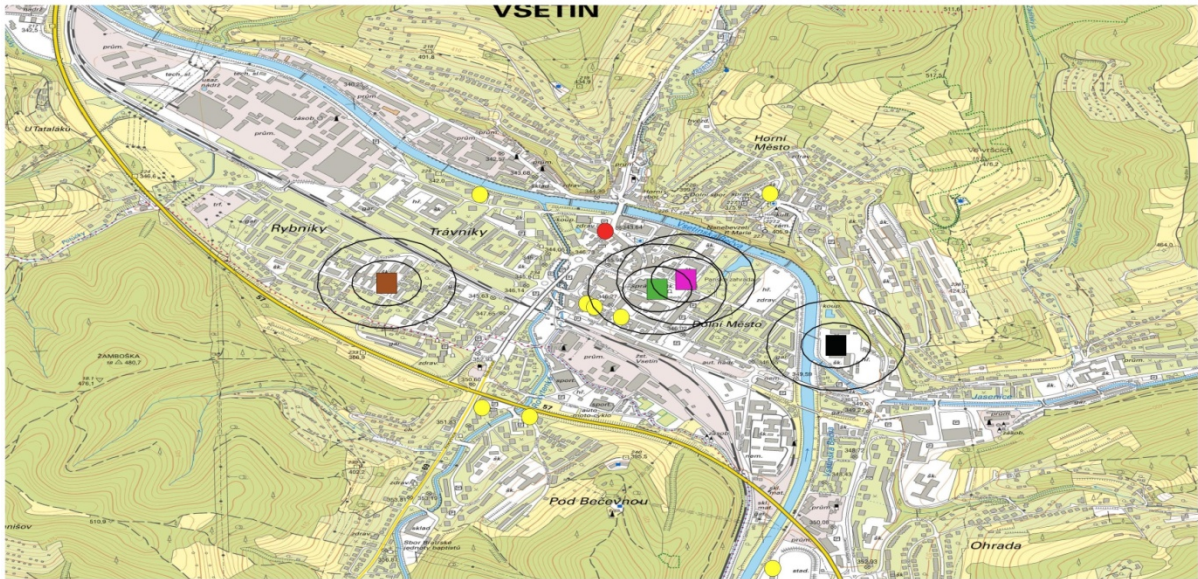
	Kasínové hry	Hrací automaty	Kurzové sázky
Odborná škola Josefa Sousedíka V.	27,12%	22,03%	23,73%
Integrovaná střední škola V. M.	15,07%	5,66%	7,55%

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

- Gymnázium Vsetín
- Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín
- Střední průmyslová škola strojnická Vsetín
- Střední zdravotní škola Vsetín
- Sázkové kanceláře
- Kasino

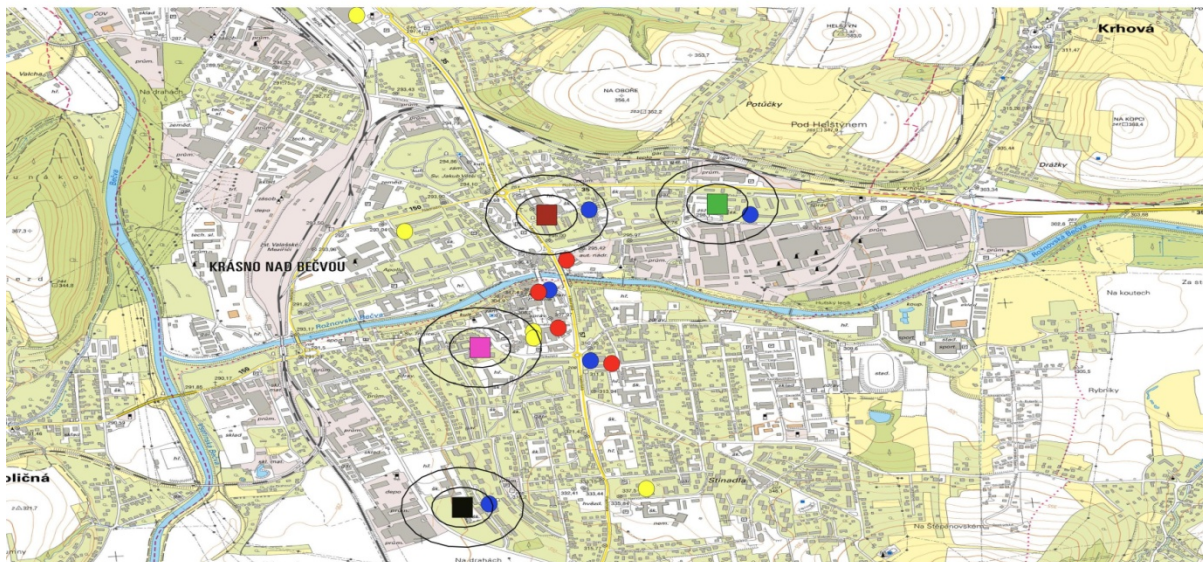
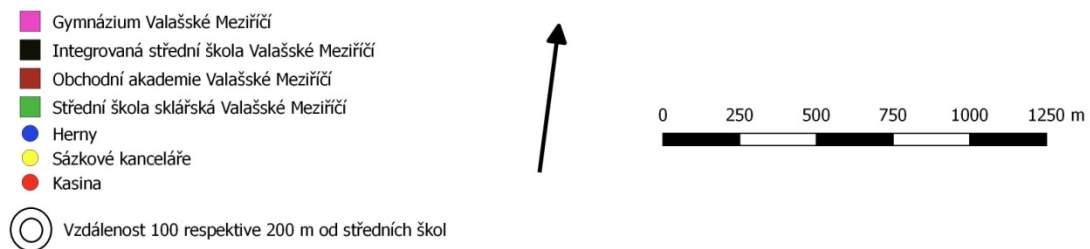

Vzdálenost 100 respektive 200 m od středních škol

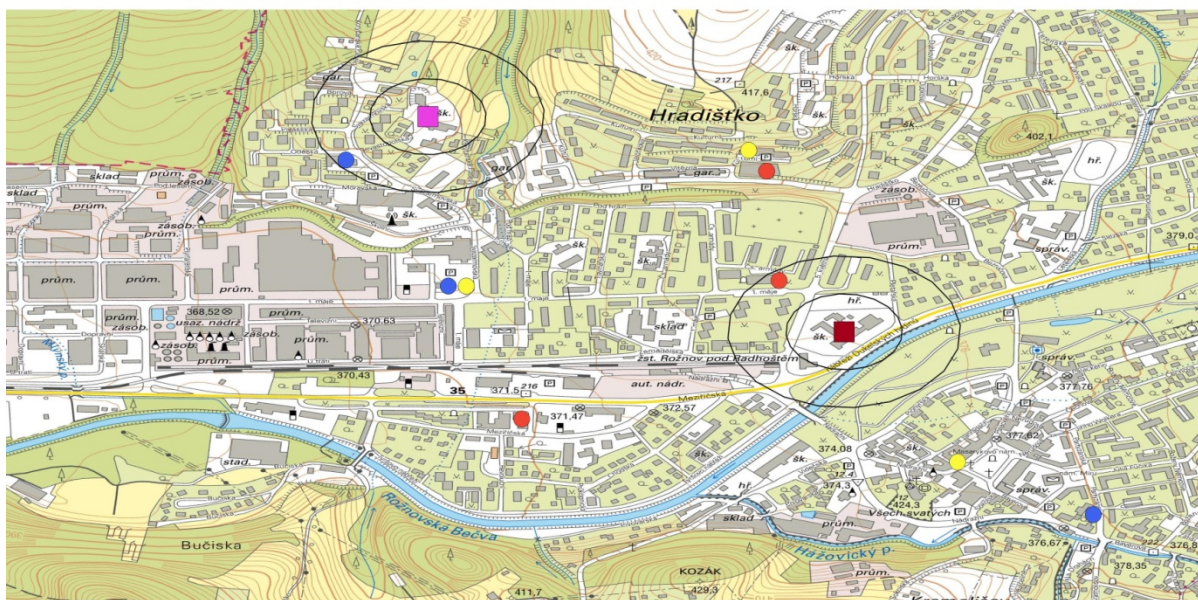
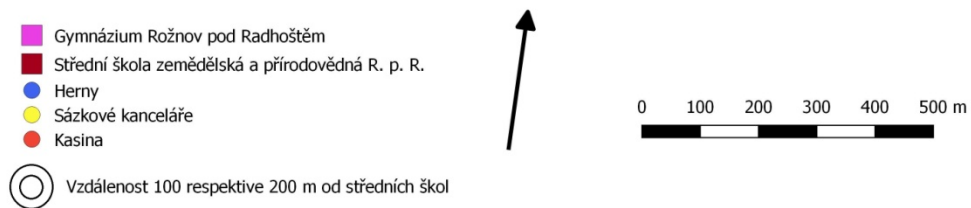
Obr. 9: Rozmístění, množství hracích zařízení a středních škol ve městě Vsetín k 26. 2. 2019

Zdroj: Bet-x (2019), Cuck.cz, Fortuna.cz (2019), Chance.cz (2019), Ministerstvo financí ČR (2019), Tipsport.cz (2019), vlastní zpracování v QGIS

Obr. 10: Rozmístění, množství hracích zařízení a středních škol ve městě Valašské Meziříčí k 26. 2. 2019

Zdroj: Bet-x (2019), Cuck.cz, Fortuna.cz (2019), Chance.cz (2019), Ministerstvo financí ČR (2019), Tipsport.cz (2019), vlastní zpracování v QGIS

Obr. 11: Rozmístění, množství hracích zařízení a středních škol ve městě Rožnov pod Radhoštěm k 26. 2. 2019

Zdroj: Bet-x (2019), Cuck.cz, Fortuna.cz (2019), Chance.cz (2019), Ministerstvo financí ČR (2019), Tipsport.cz (2019), vlastní zpracování v QGIS

5 DISKUSE

Největší množství heren, kasin a sázkových kanceláří je koncentrováno v trojici největších obcí okresu Vsetín. Jedná se o obce s rozšířenou působností, do kterých spádují obyvatelé ostatních obcí za prací a náplní svého volného času. Proto je z hlediska větší návštěvnosti a vyššího finančního zisku, výhodnější umístění herních zařízení především do těchto míst. Což ve své studii dokazuje i Fiedor (2017), když porovnává procentní finanční zisk obcí České republiky z hazardu dle populační velikosti. Mnoho studií napříč časem (Gupta a Derevensky, 1998; Barnes a kol., 1999; Stinchfield, 2000; Jaisoorya a kol., 2016) potvrzuje silnou korelaci mezi hraním hazardních her a užíváním alkoholu či nelegálních drog, proto také nepřekvapí fakt, že hrací zařízení jsou ve trojici zkoumaných obcí často lokalizována v centru či jeho blízkém okolí, kde se nachází noční bary a diskotéky.

Z výsledku dotazníkového šetření vyplývá spíše negativní postoj středoškolských studentů vůči hazardu. Čím však rostla zkušenost respondentů s hazardním hraním, tím se také jejich postoj k hazardu stával pozitivnějším. Podobné výsledky a průměrný postoj vůči hazardu měli rovněž respondenti ve studii Fiedora a kol. (2018). Zkušenosti s hazardním hraním v posledním roce měla převážná většina respondentů. Avšak jen velice malá část hrála hazardní hry pravidelně. Značnou účast na hazardních hrách adolescentů zaznamenali i v zahraničních studiích. V USA či Kanadě dosahovala jen o něco nižších hodnot (Gupta a Deverensky, 1998; Stinchfield, 2011). Nejvíce zkušeností v uplynulém roce měli respondenti s hraním tomboly a stíracích losů. V rámci samotných středních škol se pořádají maturitní plesy, kterých jsou tomboly nedílnou součástí. Plesy a tedy i účast na tombolách bývají každoroční zábavou, které se účastní i značné množství středoškolských studentů. Zkušenosti respondentů se stíracími losy, také nejsou ničím překvapivým, když uvážíme, že jsou k dostání v podstatě „na každém rohu“. Jako nejčastější druh hazardní hry mezi mládeží se stírací losy objevily i v jiných studiích (Lange, 2001; Bakken, 2009; Fiedor a kol. 2018). Naopak nejmenší zkušenosti měli respondenti s hraním dostihových sázek, které u nás nejsou tolik populární. Zhruba 30 % respondentů spadalo do jedné z kategorií problémového hráčství. To bylo téměř o 19 % více než při výzkumu, který provedla Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (Mravčík a kol. 2017). Při porovnávání těchto dvou studií je však potřeba zmínit, že výzkum z roku 2016 operoval pouze s ročníkem 2000, který navštěvoval 9. třídy základních škol, respektive první ročníky škol středních. Rovněž vycházel z menšího

množství hazardních her, než studie v okrese Vsetín. Mezi středoškolskými studenty v okrese Vsetín bylo 2,33 % respondentů v nejvyšší míře problémového hráčství, k téměř stejnému výsledku došel výzkum provedený v USA od Welte a kol. (2008). Procentuální zastoupení potenciálně problémových hráčů se lišilo u studie, kterou provedli Gupta a Deverensky (1998). Zde bylo v nejvyšším riziku problémového hráčství dvojnásobné množství jedinců. Co se týče vlivu blízké osoby s problémy v oblasti hazardního hraní, na respondenty, Gupta a Deverensky (1998) a také González-Roz a kol. (2017) došli k podobným závěru jako studie v okrese Vsetín. Jedinci s rodinným příslušníkem nebo blízkým známým, který měl problémy s hazardním hraním, se nacházeli častěji v riziku problémového hráčství. Vliv náboženského vyznání na podíl problémového hráčství mezi respondenty nebyl zjištěn. Podíl respondentů bez náboženského vyznání byl stejný jako podíl respondentů, kteří uvedli, že jsou křesťany. Na rozdílný výsledek v této oblasti došli Welte a kol. (2008). Ti ve své studii zaznamenali menší zkušenosti i menší podíl respondentů v oblasti rizikového hráčství u křesťanské mládeže. Studenti nematuritních oborů a učilišť se v 34 % vyskytovali v riziku problémového hráčství. Zhruba 30% studentů gymnázií a 29 % studentů maturitních oborů bylo hodnoceno rovněž v riziku problémového hráčství. Jedná se o vyšší procentuální zastoupení, než u Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2016 (Mravčík a kol. 2017). Pravděpodobný důvod byl již zmíněný v diskusi dříve. Nicméně podíl respondentů v riziku problémového hráčství nematuritních oborů a učilišť převýšil podíl respondentů maturitních oborů a gymnázií.

V trojici největších měst byl zkoumán potenciaální vliv umístění heren, kasin a poboček sázkových kanceláří na míru participace respondentů na těchto hrách a také na podílu respondentů v riziku patologického hráčství. Studenti středních škol, které se nacházely ve větší blízkosti k těmto zařízením, však neměli ani vyšší míru účasti na těchto hrách, ani se prokazatelně častěji nenacházeli v riziku problémového respektive patologického hráčství. Tento výsledek se naprosto odlišuje od výsledku studia z Montrealu, kde byla zaznamenána až o 40% vyšší účast na videoloterijních hrách u těch respondentů, kteří měli herny v blízkosti své školy (Wilson a kol. 2006). Ve studii, kterou na univerzitách provedli Adams a kol. (2007), byl prokázán vliv vzdálenosti středních škol od vybraných herních zařízení na zastoupení respondentů v nejvyšší míře problémového hráčství. U studie provedené na Valašsku se došlo k opačnému výsledku.

6 ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo provést hodnocení zkušeností středoškolských studentů s hazardním hraním. Byla provedena také analýza dostupnosti hazardních her v okrese Vsetín. Na závěr bylo zkoumáno, zda ovlivňuje vyšší dostupnost hazardních her míru participace středoškoláků na hazardním hraní a problémovém hráčství.

Již z provedených výzkumů obecně platí, že většina mládeže vyzkoušela hazardní hry. Hazardu se více účastní muži než ženy a také byla zjištěna vyšší míra patologických hráčů mezi adolescenty, než u dospělé populace. Vliv lepší dostupnosti na vyšší míru participace na hazardních hrách a problémovém hráčství byl ve většině studií potvrzen, avšak v okrese Vsetín byl tento vliv vyvrácen.

Většina herních zařízení se nachází v trojici největších měst okresu. V těchto městech se také nacházely všechny střední školy, na kterých proběhlo dotazníkové šetření. Z dotazníkového šetření vyplývá, že středoškolští studenti mají spíše negativní postoj k hazardu. Avšak při porovnání s celou populací ČR vidím, že je jejich postoj spíše benevolentnější (Fiedor a kol., 2018). S vyšším počtem hazardních her, které hráli, roste i pozitivní názor na hazard. Největší zkušenosti mají s tombolou a stíracími losy, na druhou stranu pak většina nemá žádné zkušenosti s hracími automaty či dostihovými sázkami. Častěji se hazardu účastní muži než ženy. Rovněž jsou muži mnohem častěji hodnoceni jako problémoví hráči. První stanovená hypotéza byla potvrzena, protože studenti učilišť a oborů bez maturity se nacházeli v riziku problémového hráčství častěji, než studenti maturitních oborů a gymnázií. Také byla potvrzena hypotéza o negativním vlivu na respondenty, pokud mají ve svém blízkém okolí někoho, kdo má problémy s hazardním hraním. Pokud se v jejich blízkosti taková osoba nacházela, respondenti byli častěji hodnoceni jako problémoví hráči. Na závěr byly porovnány vzdálenosti středních škol od vybraných herních zařízení a míra participace studentů na hazardním hraní a problémovém hráčství. Větší blízkost k herním zařízením neznamenal vyšší míru účasti na hazardním hraní, ani vyšší procento respondentů hodnocených jako problémových hráčů. Tato hypotéza tak zůstala nepotvrzena.

SUMMARY

This bachelor thesis aims to provide a spatial analysis of the accessibility of a selection of gambling games in the Czech district of Vsetín. Furthermore, it seeks to assess the experiences of secondary school students with gambling on the basis of a questionnaire survey. The results of these two component surveys were applied to ascertain whether the availability of gambling games impacts upon the level of participation of secondary students in gambling. Via the Czech Finance Ministry web portal, I was able to locate the bookmakers, gambling houses and casinos in the district. These establishments are not evenly spread out throughout the district, with the overwhelming majority being situated in the district's three largest towns. It is also these three towns where the district's secondary schools, which form the subject matter of the questionnaire survey, are located. The survey shows that, generally, secondary school students tend to have a negative attitude towards gambling. However, the higher the number of gambling games a respondent played, the more positive their attitude towards gambling turned out to be. Most secondary school students have had experience with raffles and scratch tickets while a majority have had no experience at all with fruit machines or betting on horse racing. Male students tended to gamble more often than female students. Men were likewise much more likely to fall within the category of problem gambling. Students of vocational schools and other forms of secondary education without a final exam tended to be more prone to problem gambling than students of gymnasiums and other forms of upper secondary education that require a final exam. The survey also revealed a negative impact on respondents who happened to have a problem gambler in their circles. Finally, I carried out a comparison between the distances of the schools in question from the selected gambling establishments and the level of student involvement in gambling games. A closer distance to gambling establishments did not indicate a higher involvement in gambling or a higher percentage of respondents who could be classified as problem gamblers.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

LITERÁRNÍ ZDROJE:

ADAMS, G. R., SULLIVAN, A.-M., HORTON, K. D., MENNA, R., & GUILMETTE, A. M. (2007). A study of differences in Canadian university students' gambling and proximity to a casino. *Journal of Gambling Issues*, 19, 9–17.

AFIFI, Tracie O., et al. (2016). A longitudinal study of the temporal relation between problem gambling and mental and substance use disorders among young adults. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 61.2: 102-111.

BAKKEN, I. J., GOTESTAM, K. G., GRAWE, R. W., WENZEL, H. G., & OREN, A. (2009). Gambling behavior and gambling problems in Norway 2007. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(4), 333–339.

BARNES, Grace M., et al. (1999) Gambling and alcohol use among youth: Influences of demographic, socialization, and individual factors. *Addictive Behaviors*, 24.6: 749-767.

CANALE, N., GRIFFITHS, M. D., VIENO, A., SICILIANO, V., & MOLINARO, S. (2016). Impact of Internet gambling on problem gambling among adolescents in Italy: Findings from a large-scale nationally representative survey. *Computers in Human Behavior*, 57, 99–106.

CALADO, F., ALEXANDRE J., GRIFFITHS M.D. (2017). Prevalence of Adolescent Problem Gambling: A Systematic Review of Recent Research. *Journal of Gambling Studies*, 33(2): 397–424.

CALADO F., GRIFFITHS M.D. (2016). Problem gambling worldwide: An update and systematic review of empirical research (2000–2015). *Journal of Behavioral Addictions*, 5(4): 592–613.

ELTON-MARSHALL, Tara; LEATHERDALE, Scott T.; TURNER, Nigel E. (2016). An examination of internet and land-based gambling among adolescents in three Canadian provinces: results from the youth gambling survey (YGS). *BMC public health*, 16.1: 277.

FIEDOR, David, et al. (2018). What do Residents Consider to be Gambling and What are Their Attitudes Towards it? Evidence from the Czech Republic. *Journal of gambling studies*, 1-14.

FIEDOR, David. Regionálně-geografická diferenciace hazardu v ČR. (2017). PhD Thesis. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta.

FLOROS, G., PARADISIOITO, A., HADJIMARCOU, M., MAPPOURAS, D. G., KARKANIOTI, O., & SIOMOS, K. (2015). Adolescent online gambling in Cyprus: Associated school performance and psychopathology. *Journal of Gambling Studies*, 31(2), 367–384.

GONZÁLEZ-ROZ, Alba, José R. FERNÁNDEZ-HERMIDA, Sara WEIDBERG, Victor MARTÍNEZ-LOREDO a Roberto SECADES-VILLA. (2017). Prevalence of Problem Gambling Among Adolescents: A Comparison Across Modes of Access, Gambling Activities, and Levels of Severity. *Journal of Gambling Studies*, 33(2), 371–382.

GRANT, Jon E.; KUSHNER, Matt G.; KIM, Suck Won. (2002). Pathological gambling and alcohol use disorder. *Alcohol Research and Health*, 26.2: 143-150.

GRIFFITHS M. D., PARKE J. (2010). Adolescent gambling on the internet: A review. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 22: 59–75.

GUPTA, R., & DEREVENSKY, J. L. (1998). Adolescent gambling behavior: A prevalence study and examination of the correlates associated with problem gambling. *Journal of gambling studies*, 14(4), 319-345.

JAISOORYA, T. S., et al. (2016). Do high school students in India gamble? A study of problem gambling and its correlates. *Journal of gambling studies*, 33.2: 449-460.

LANGE, M. A. (2001). Brief communication: “If you do not gamble, check this box”: Perceptions of gambling behaviors. *Journal of Gambling Studies*, 17(3), 247–254.

LESIEUR, H. R., KLEIN, R. (1987). Pathological gambling among high school students. *Addictive Behaviors*, 12: 129-135.

MCCOMB, Jennifer L.; SABISTON, Catherine M. (2010). Family influences on adolescent gambling behavior: a review of the literature. *Journal of gambling studies*, 26.4: 503-520.

MEYER, G., HAYER, T., & GRIFFITHS, M. (2009). Problem gambling in Europe: Challenges, prevention, and interventions. New York, NY: Springer.

MRAVČÍK V., ROUS Z., CHOMYNOVÁ P., LEŠTINOVÁ Z., DRBOHLAVOVÁ B., KOŽÁK J., GROHMANNOVÁ K., JANÍKOVÁ B., VLACH T., KIŠŠOVÁ L. (2017). Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016. MRAVČÍK V. (Ed). Praha: Úřad vlády České republiky.

NEŠPOR K., CSÉMY L. (2011). Hazard u dětí a dospívajících. *General Practitioner / Praktický Lékař*, 91(3): 158-161.

PEARCE, J., MASON, K., HISCOCK, R., & DAY, P. (2008). A national study of neighborhood access to gambling opportunities and individual gambling behavior. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 62(10), 862–868.

RAENTO P. (1999). Geography's spin at the wheel of American gambling. review article. *The Geographical Review* 89(4): 590–595.

SALONE, A. H., CASTREN, S., RAISAMO, S., ORFORD, J., ALHO, H., & LAHTI, T. (2014). Attitudes towards gambling in Finland: A cross-sectional population study. *Bmc Public Health*, 14(982), 1–9.

SÉVIGNY, S., LADOU CER, R., JACQUES, C., & CANTINOTTI, M. (2008). Links between casino proximity and gambling participation, expenditure, and pathology. *Psychology of Addictive Behaviors*, 22(2), 295.

SHAFFER, H.J., HALL, M.N. (1996). Estimating prevalence of adolescent gambling disorders: A quantitative synthesis and guide toward standard gambling nomenclature. *Journal of Gambling Studies*, 12: 193-214.

SPLEVINS, Katie, et al. (2010). Prevalence of adolescent problem gambling, related harms and help-seeking behaviours among an Australian population. *Journal of Gambling Studies*, 26.2: 189-204.

STINCHFIELD R. (2000). Gambling and correlates of gambling among Minnesota public school students. *Journal of Gambling Studies* 16(2-3): 153-173.

STINCHFIELD R. (2011). Gambling Among Minnesota Public School Students From 1992 to 2007: Declines in Youth Gambling. *Psychology of Addictive Behaviors* 25(1): 108–117.

STUCKI, S., & RISH-MIDDEL, M. (2007). Prevalence of adult problem and pathological gambling between 2000 and 2005: An update. *Journal of Gambling Studies*, 23, 245–257. doi:10.1007/s10899-006-9031-7

WELTE, John W., et al. (2008). The prevalence of problem gambling among US adolescents and young adults: Results from a national survey. *Journal of Gambling Studies*, 24.2: 119-133.

WELTE, John W., et al. (2015). The relationship between distance from gambling venues and gambling participation and problem gambling among US adults. *Journal of gambling studies*, 32.4: 1055-1063.

WELTE J. W., WIECZOREK W.F., BARNES G.M., TIDWELL M.C., HOFFMAN J.H. (2004). The relationship of ecological and geographic factors to gambling behavior and pathology. *Journal of Gambling Studies* 20(4): 405–423.

WILSON, Dana Helene, et al. (2006). Video lottery terminal access and gambling among high school students in Montreal. *Canadian Journal of Public Health/Revue Canadienne de Sante'e Publique*, 202-206.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

BET-X. 2019. *Seznam sběren betx* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://www.bet-x.cz/cs/terminal/locations>

FORTUNA. 2019. *Pobočky* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://gm.ifortuna.cz/branches>

CHANCE. 2019. *Pobočky* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://www.chance.cz/pobočky>

INFOABSOLVENT. 2019. *Obory, školy a profese*. [online] [cit. 2019-04-04]. Dostupné z:

<https://www.infoabsolvent.cz/Skoly/Seznam/SOS>

MFČR. 2019. *Podíl jednotlivých obcí na části celostátního hrubého výnosu daně z technických her – 2. čtvrtletí 2019* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/koeficienty-obci/2019/podil-jednotlivych-obci-na-casti-celosta-34523>

MFČR. 2019. *Seznam legálních provozovatelů hazardních her dle ZHH a ZoL – Platný ke dni 1. 3. 2019* [online] [cit. 2019-00-01]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-legalnich-provozovatelu-whiteli/2019/seznam-legalnich-provozovatelu-hazardnic-34565>

MFČR. 2018. *Výsledky provozování*. [online] [cit. 2019-04-04]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/archiv-zakon-c-202-1990-sb/vysledky-z-provozovani>

MVČR. 1990. *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv*. [online] [cit. 2019-04-04]. Dostupné z:

https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=202/1990&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

TIPSPORT. 2019. *Pobočky* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.tipsport.cz/pobocky>

DATOVÉ ZDROJE:

ARCDATA PRAHA: Geografické informační systémy [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

Czso.cz: Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích –k 1.1.2018* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Cuzk.cz: Geoportál ČÚZK. *INSPIRE prohlížeč sluzba pro WMS – ZM10* [online] [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:

[https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(mnqy5mixc4t01fz3tzer5ecb\)\)/Default.aspx?menu=3115&mode=TextMeta&side=wms.verejne&metadataID=CZ-CUZK-WMS-ZM10-P&metadataXSL=metadata.sluzba](https://geoportal.cuzk.cz/(S(mnqy5mixc4t01fz3tzer5ecb))/Default.aspx?menu=3115&mode=TextMeta&side=wms.verejne&metadataID=CZ-CUZK-WMS-ZM10-P&metadataXSL=metadata.sluzba)

Zkušenosti středoškolských studentů s hazardním hraním v okrese Vsetín

Milá studentko, milý studente,

Vytvářím bakalářskou práci týkající se hazardního hraní mezi středoškolskými studenty v okrese Vsetín. Rád bych tě poprosil o věnování několika minut tvého času a vyplnění níže uvedených otázek. Mnohokrát děkuji, Marek Maleňák, student Univerzity Palackého v Olomouci. Dotazník je anonymní.

Email: marekmalenak123@seznam.cz Tel. č.: 724 413 521

1) Jak souhlasíš s následujícími tvrzeními?

1 rozhodně souhlasím	2 Souhlasím	3 těžko rozhodnout	4 nesouhlasím	5 rozhodně nesouhlasím			
			1	2	3	4	5
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	☐

2) Co z následující nabídky aktivit je pro tebe hazardní hra? Hrál/a jsi ji v posledních 12 měsících?

	Hazardní hra			Frekvence hraní za posledních 12 měsíců			
	an o	ne	denně	několikrát týdně	několikrát měsíčně	max párkrát ročně	nikdy
1. Peněžité nebo věcné loterie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Číselné loterie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Okamžité loterie (stírací losy)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Totalizátorové hry	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Bingo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Kasinové hry (ruleta, karetní hry)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Turnajové karetní hry (poker)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Hrací automaty	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Tomboly	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kurzové sázky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Dostihové sázky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Online hraní	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3) Pokud máš zkušenosti s nějakým hazardním hraním, odpověz na následující otázky.

1. Vsadil/a si někdy více peněz, než jsi si mohl/a dovolit prohrát?

nikdy občas často téměř vždy

2. Potřeboval/a si hrát se stále větším obnosem peněz, aby si dosáhl/a požadovaného vzrušení

nikdy občas často téměř vždy

3. Vrátil/a si se hned druhý den, aby si vyhrál/a zpět prohrané peníze?

nikdy občas často téměř vždy

4. Měl/a si pocit, že by ti hraní mohlo způsobovat problémy?

nikdy občas často téměř vždy

5. Způsobilo ti hraní nějaké zdravotní problémy, včetně stresu nebo úzkosti?

nikdy občas často téměř vždy

6. Kritizovali někdy jiní lidé tvé hraní, nebo ti říkali, že máš s hraním problém, ať už to byla podle tebe pravda, nebo ne?

nikdy občas často téměř vždy

7. Způsobilo ti nebo tvé rodině hraní nějaké finanční problémy?

nikdy občas často téměř vždy

8. Cítil/a si někdy vinu nad tím, že hraješ, nebo nad tím, jaké má tvé hraní následky?

nikdy občas často téměř vždy

9. Půjčil/a jsi si peníze na hru nebo si prodal/a nějaký majetek, aby si získal/a peníze na hru?

nikdy občas často téměř vždy

4) Máš ve svém nejbližším okolí (příbuzní, nejbližší přátelé) někoho, kdo má problém s hazardním hraním?

ano ne

Potkáváš na cestě do/ze školy sázkové kanceláře, herny či kasina? ano ne

Jak trávíš svůj volný čas v době po skončení školy a mezi tím, než se dostaneš domů?

a)jdu na brigádu b)jdu nakupovat c)jedu domů d)věnuji se svému hobby

e)jdu do restauračního zařízení f)jinak, jak: _____

Náboženské vyznání: _____ **Praktikující:** ano ne

Pohlaví: muž žena

Věk: 15 16 17 18 19 20 a více

Příloha1: Dotazník, který byl použit při terénním šetření od 11. – 22. 2. 2019.